

Oona Helistö

”VÄKIVALTAA, MURHIA, MIELISAIRAITA TAPPAJIA – HYVINVOINTIA?”

Affektiiviset keinot suomalaisessa hardcore punkissa

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Joulukuu 2022

TIIVISTELMÄ

Oona Helistö: "Väkivaltaa, murhia, mielisairaita tappajia – hyvinvointia?": Affektiiviset keinot suomalaisessa hardcore punkissa

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Suomen kielen opintosuunta

Joulukuu 2022

Tutkielmassa tarkastellaan suomalaisissa hardcore punk -sanoituksissa käytettyjä affektiivisiä keinoja ja niiden funktioita. Affektiivinen kielenkäyttö sisältää puhujan asenteita, mielipiteitä ja näkemyksiä puheenaiheena olevasta asiasta eikä näin ollen ole sävyiltään neutraalia. Tämän takia affektiivisuuden tunnistaminen ja tunteminen on tärkeää. Hardcore punk musiikin tyylilajina ottaa yleensä kantaa yhteiskunnallisiin aiheisiin, joten aineistosta löytyy runsaasti affektiivisuutta. Tutkimuskysymykseni ovat 1) Minkälaisia affektiivisiä keinoja suomalaisissa hardcore punk -sanoituksissa esiintyy? ja 2) Minkälaisia funktioita tarkastelemillani affektiivisillä keinoilla aineistossa on? Aineistonani tässä tutkimuksessa on yhdeksäntoista eri yhtyeen sanoituksia kahdeksatoista eri levytykseltä. Tutkimuksen levytyksissä on mukana painatteen, joissa on kirjoitettuina kappaleiden sanat. Tämä tutkimus keskittyy näihin kirjoitettuihin sanoituksiin, eikä esimerkiksi kappaleen esitystyylisiin.

Tutkimus on tehty tekstianalyysia ja erityisesti musiikkisanoitusten analyysia hyödyntäen. Aineiston sanoituksista on analysoitu eri tekstin tasoilla esiintyviä affektiivisiä keinoja, ja tarkempaan analyysiin aineistosta valikoitui kuusi eri tasoilla eniten esiintynyttä affektiivistä keinoa. Nämä keinot ovat kliittisen *-hAn*-sävypartikkelin käyttö, partitiivimuotoinen kuvailu, fraseologian käyttö, puhuttelu, direktiivisyys sekä retoristen kysymysten käyttö. Tekstin tasoina tässä tutkimuksessa on edustettuna pienimpänä tasona morfologian taso ja suurimpana yhden kappaleen kokonaisuus.

Tulokset osoittavat, että affektiivisiä keinoja suomalaisissa hardcore punk -sanoituksissa käytetään runsaasti ja rikkaasti. Affektiivisiä keinoja löytyy monenlaisia tekstin eri tasoilta. Affektiiviset keinot voivat olla päällekkäisiä, ja usein ne sitä ovatkin. Tutkimuksessa erityisesti esille nostettavat kuusi affektiivistä keinoa kuvaavat tätä monimuotoisuutta ollen tekstin eri tasojen yleisimmin käytettyjä affektiivisiä keinoja. Affektiivisillä keinoilla on aineistossa runsaasti erilaisia funktioita, ja eri keinot voivat myös toteuttaa samoja funktioita. Esimerkiksi kritisoiminen, jaetun näkemyksen implikoiminen, huumori, arvottaminen ja vertailu ovat tutkimuksen perusteella monien affektiivisten keinojen jakamia funktioita. Koska nämä affektiivisuuden funktiot ovat aineistossa yleisiä, voidaan esittää, että nämä funktiot ovat myös suomalaisissa hardcore punk -sanoituksissa yleisiä affektiivisuuden funktioita. Affektiivisten keinojen funktiot eivät suinkaan rajoitu näihin, vaan yllä kuvatusti suomalaisten hardcore punk -sanoitusten affektiivisyys on runsasta ja monitahoista.

Avainsanat: Affektiivisyys, affektiiviset keinot, hardcore punk, tekstianalyysi, sanoitusten analyysi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1 Johdanto	1
2 Aineisto ja tutkimuskysymykset	3
2.1 Aineiston kuvaus.....	3
2.2 Tutkimuskysymykset.....	4
2.3 Metodi.....	4
3 Teoria	6
3.1 Affektiivisuus käsitteenä.....	6
3.2 Affektiivisuuden ilmenemismuodot.....	8
3.3 Hardcore punk -sanoitukset aineistona.....	8
3.4 Tekstianalyysi ja sanoitusten tutkimus	10
4 Analyysi	12
4.1 Tekstin eri tasoilla käytettyjä affektiivisiä keinoja	12
4.2 Sävyartikkelin <i>-hAn</i> affektiivinen käyttö.....	13
4.3 Partitiivi kuvailussa	16
4.4 Fraasien affektiivinen käyttö	19
4.5 Puhuttelu.....	23
4.6 Direktiivit affektiivisena keinona	26
4.7 Retoriset kysymykset affektiivisena keinona	31
5 Lopuksi	35
Lähteet	37
AINEISTOLÄHTEET	39

1 JOHDANTO

Teksteillä voidaan välittää monenlaisia ajatuksia, tunteita ja tietoja. Teksti voi olla tyyliltään neutraalia tai asenteita ja mielipiteitä ilmaisevaa. Affektiiviset keinot ovat kielen keinoja, joilla puhuja voi ilmaista näitä asenteitaan puheenaiheena olevasta asiasta ja samalla välittää mielipiteitään kuulijalle (Iso Suomen Kielioppi, jatkossa myös VISK, § 1707). Affektiivisten keinojen tunnistaminen on tärkeää, sillä niiden avulla vaikutetaan myös kuulijan mielipiteisiin puheena olevasta aiheesta. Hardcore punkissa¹ näitä affektiivisiä keinoja käytetään paljon, sillä kyseisen musiikin tyylilajin kappaleissa usein otetaan kantaa erilaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin. Tästä syystä tarkastelenkin tässä kandidaattitutkimuksessa suomalaisten hardcore punk -kappaleiden sanoitusten affektiivisiä keinoja sekä niiden käyttöä ja funktioita.

Affektiivisiä kielen keinoja on tutkittu jonkin verran aiemmin niin maailmalla kuin Suomesakin. Nimenomaan musiikin sanoitusten tai hardcore punkin tiimoilta tällaista tutkimusta ei kuitenkaan paljoa ole tehty, jos ollenkaan. Muun muassa Korhonen käsittelee teoksessaan *Fraseologia – kiinteiden sanayhtymien tutkimus* (2018) fraseologian affektiivista luonnetta ja sivuaa musiikkiteksteissä käytettyjä fraaseja. Hellen ja Hollstenin toimittamassa teoksessa *Tunteita ja tuntemuksia suomalaisessa kirjallisuudessa* (2016) pureudutaan erilaisiin tunneilmiöihin kirjallisuuden tutkimuksessa. Rinteen, Kajanderin ja Haanpään toimittama teos *Affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa* (2020) puolestaan syventyy affektiivisuuteen kulttuurintutkimuksen näkökulmasta. Lisäksi aiheesta on kirjoitettu joitakin opinnäytetöitä, kuten Piia Ahosen pro gradu *Affektisuuden kielelliset ilmaisukeinot ja parisuhteen ylläpitäminen sota-ajan kirjeenvaihdossa* (2019). Nämä kaikki tutkimukset ja teokset lähestyvät affektiivisuutta aiheena yllättävänkin erilaisista näkökulmista, joista lisää edempänä affektiivisuuden moninaista käsitettä käsittelevässä luvussa 3.1. Vaikka affektiivisuutta sekä tunteiden ilmaisua on tutkittu ja toisaalta myös musiikin sanoituksia, ei musiikin sanoitusten affektiivisuudesta lingvistiksestä näkökulmasta ole paljoa tutkimusta.

Tässä kandidaatintyössäni esittelen ensiksi, millaista aineistoa olen käyttänyt tutkimuksessani sekä esitän tutkimuskysymykset. Tämän jälkeen määrittelen affektiivisuuden käsitteen ja käsittelen affektiivisuuden ilmenemismuotoja. Tarkastelen myös tutkimukseni teoreettista lähtökohtaa tekstianalyysiä ja syvennyn erityisesti musiikkisanoitusten tekstianalyysiin. Analyysi-luvussa käyn läpi

---

¹ Viitataan tässä tutkimuksessa tutkimaan musiikkityyliin kirjoitusasulla *hardcore punk* tai lyhyemmin *hardcore* Katariina Etholénin toimittamaa teosta *Punk on kuollut, eläköön hardcore* (2009) mukaillen.

keskeisiä kielen ilmiöitä, joita aineistoa tutkiessani löysin, ja syvennyn erityisesti kuuteen esille nousevaan affektiiviseen keinoon sekä niiden käyttöön tekstin eri tasoilla. Kuvaan keinojen erittelyn lisäksi, mitä näillä affektiivisillä keinoilla on tehty sanoituksissa ja miten niitä on käytetty, siis millaisia funktioita affektiivisillä keinoilla sanoituksissa on. Lopuksi yhdistän kandidaatintutkielmassa tekemäni keskeiset havainnot ja esitän muutamia lisätutkimusmahdollisuuksia.

2 AINEISTO JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

2.1 Aineiston kuvaus

Aineistonani tässä kandidaatintutkielmassa käytän yhdeksäntoista eri yhtyeen kappaleiden sanoituksia kahdeltatoista eri levytykseltä. Levytyksistä suurin osa on yhden esittäjän albumeita, levy *Hardcore '013* (2013) on kokoelmalevy, jolta valitsin käsittelyyn kaikki kappaleet, joista löytyi kirjoitetut sanoitukset. Aineistoa valitessa on pitänyt ottaa huomioon muutamia kriteereitä, joita aineiston täytyy toteuttaa, jotta tutkimus olisi mielekästä suorittaa kyseisellä aineistolla. Ensinnäkin valittujen kappaleiden täytyy olla sellaisia, että niitä voi hardcore punkina pitää kuka tahansa. Toisin sanoen tarvetta musiikkityylin rajanvedolle ei juurikaan ole. Tämä on rajannut ulos joitain bändejä tai levyjä, joiden musiikkityyliä voisi nimittää joksikin muuksikin kuin hardcore punkiksi. Toisena kriteerinä oli suomenkielisyys, sillä usea suomalainen yhtye tekee sanoituksensa muilla kielillä, lähinnä englanniksi. Kolmanneksi valitsin aineistoon levytyksiä, joiden mukana on jonkinlainen painatus, josta kappaleiden sanoitukset käyvät ilmi. Näin tutkimus ei ole korvakuulon tai internetistä satunnaisesti löytyvän tiedon varassa, vaan tarkastelen nimenomaan levytysten mukana olevia virallisia sanoituksia. Tämä tutkimus keskittyykin pelkästään kirjoitettuihin sanoituksiin, eikä esimerkiksi kappaleen esitystyyliin. Salo kirjoittaa *Punk on kuollut, eläköön hardcore* -teoksessa (2009: 69) tekstattujen sanoitusten olevan tärkeitä, sillä muuten sanoista ei saa selvää. Mainittakoon vielä, että aina kirjoitetut sanoitukset eivät mene täysin yksi yhteen levytettyjen sanoitusten kanssa.

Aineistoni levytykset ovat vuosilta 1982–2018, joten aineiston voidaan katsoa käytännössä kattavan koko sen ajan, jolloin suomalaista hardcore punkia on ollut olemassa. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole vertailla kappaleiden sanoituksia julkaisuajan mukaan, vaan kattava julkaisujen ikä lähinnä antaa aineistoon variaatiota. Huomioitavaa on myös se, että osa kappaleista on levytetty jo esimerkiksi 1980-luvulla, mutta aineistona käyttämäni levy on julkaistu 2000-luvulla. Tämän selventämiseksi merkitsen kappaleiden tietoihin alkuperäisen vuoden lisäksi uudelleenjulkaisun ajankohdan. Lisäksi merkitsen mahdollisen alkuperäisen ja uudelleenpainoksen eriävät levy-yhtiöt aineistolähteisiin, esimerkiksi: ”KAAOS 1982 / 2013: *Totaalinen Kaaos EP*. Propaganda Records / Svart Records”. Mainittakoon vielä, että sanoitukset on erilaisiin levyjen mukana tuleviin painatteisiin kirjattu erilaisilla fonteilla ja kirjasinkoilla, toisinaan kaikki kirjoitetaan isolla tai pienellä, sanoituksissa esiintyy alleviivauksia ja ylipäättään monenlaisia erilaisia tyyliä kirjoittaa sanoituksia. Tähän tutkimustekstiin kirjaamissani esimerkeissä pyrin toisintamaan sanoitukset mahdollisimman yhteneväisesti

alkuperäisen muodon kanssa ottaen huomioon kirjainkoon, alleviivaukset, sisennykset, kirjoitusvirheet, rivityksen ja muut kyseiselle sanoitukselle ominaiset kirjoitustyylin keinot. Käyttämässäni esimerkeissä ei itsessään esiintynyt lihavoitteja. Olen joihinkin esimerkkeihin tarpeen mukaan lihavoitunut kohtia, joissa esiintyy esimerkin ilmentämä kielen ilmiö. Mikäli esimerkissä ei lue koko kappaleen sanoituksia, merkitsen esimerkkiin poistetun osan merkinnällä [...] siihen kohtaan, josta tekstiä on jätetty esimerkkiin kirjaamatta.

2.2 Tutkimuskysymykset

Tässä tutkimuksessa pyrin selvittämään suomalaisessa hardcore punkissa käytettyjen affektiivisten keinojen ominaisuuksia. Tutkimuskysymykseni ovat:

- 1) Minkälaisia affektiivisiä keinoja suomalaisissa hardcore punk -sanoituksissa esiintyy?
- 2) Minkälaisia funktioita tarkastelemillani affektiivisillä keinoilla aineistossa on?

Aluksi kuvaan aineistosta löytyviä affektiivisiä keinoja ja tämän jälkeen otan tarkempaan tarkasteluun kuusi erityisesti esille nousevaa affektiivistä keinoa. Nämä tarkempaan tarkasteluun nostamani affektiiviset keinot kuvastavat aineistossa esiintyvän affektiivisuuden moninaisuutta muun muassa sen kautta, että ne esiintyvät tekstin eri tasoilla. Nämä keinot ovat tietyllä tekstin tasolla eniten esiintyviä affektiivisiä keinoja. Lisäksi kuvaan näiden kuuden keinojen funktioita sanoituksissa, siis sitä, miten niitä on käytetty, mihin niitä on käytetty ja mitä niillä on sanoituksissa mahdollisesti saatu aikaan.

2.3 Metodi

Tekstianalyysin aluksi analysoin jokaiselta aineistooni valitsemaltani levyltä yhden kappaleen sanoitukset. Valitsin tähän aina jokaisen levyn ensimmäisen kappaleen ja *Hardcore '013* -levyn (2013) tapauksessa jokaisen painatteeseen sanoitetun bändin ensimmäisen kappaleen levyllä. Lähilukua käyttäen etsin näistä sanoituksista kaikki käytetyt affektiiviset keinot ja kirjasin ne ylös. Tässä toteutui aineiston saturaatio eli uusia ilmiöitä ei enää aineiston lähiluvun loppupuolella esiintynyt, mikä merkitsi, että aineistoa on tarpeeksi. Lähiluku tarkoittaa tekstin tarkkaa, järjestelmällistä ja yksityiskohtaista lukemista (Kielitoimiston sanakirja; Tieteen termipankki).

Tästä syntyi laaja kuvaus kaikista affektiivisistä keinoista, minkä pohjalta saattoi nähdä, millaisia affektiivisiä keinoja kappaleissa oli enimmäkseen käytetty. Jaoin nämä löytyneet affektiiviset keinot eri keinojen kategorioihin, ja tämä ohjasi minua valitsemaan tekstin eri tasoilta merkittävimmät affektiiviset keinot, joita sanoituksissa ilmeni, ja syventymään näihin keinoihin. Pienimpänä tekstin tasona pidän tässä tutkimuksessa morfologista tasoa ja isoimpana yhtä kappaletta kokonaisuutena. Affektiivisiä keinoja löytyi kaikilta tekstin tasoilta, ja valitsin aina yhdeltä tasolta yhden tai kaksi erilaista eniten esiintynyttä keinoa tarkasteluuni. Valittujen affektiivisten keinojen kriteereinä oli yleisyys aineistossa sekä esiintyminen useimmilla levytyksillä. Näin kyseessä ei ole esimerkiksi yhden bändin usein käyttämä keino vaan mahdollisimman monipuolisesti aineistossa esiintynyt ilmiö.

Analyysin viimeisessä vaiheessa tarkastelin tarkemmin kaikkia levyillä olevia kappaleita aina kunkin kuuden analyysiin valitun affektiivisen keinon näkökulmasta. Näin pystyin erittelemään, miten kutakin kyseessä olevaa keinoa hardcore punk -sanoituksissa käytetään ja mitä kyseisellä keinolla on sanoituksissa mahdollisesti saatu aikaan, toisin sanoen mitä funktioita kyseisellä keinolla on. Affektiivisten keinojen löytämisen, jaottelun ja valittujen keinojen tarkemman analyysin kautta sain selville suomalaisten hardcore punk -sanoitusten affektiivisten keinojen käytön erityispiirteitä. Tämän analyysin teoriaa ja käsitteitä erittelen tarkemmin luvussa 3 ja analyysia sekä sen tuloksia luvussa 4. Jokaisen tarkempaan erittelyyn valitun affektiivisen keinon funktioita analysoin omissa alaluvuissaan 4.2–4.7.

3 TEORIA

3.1 Affektiivisuus käsitteenä

Affektiivisuuden käsitettä on eri tieteenaloidella lähestytty erilaisista lähtökohdista, eikä yhden tieteenalankaan sisällä käsitteellä välttämättä ole yksiselitteistä merkitystä. Seuraavassa esittelen, millaisilla erilaisilla tavoilla affektiivisuus on määritelty sekä miten se mahdollisesti eroaa lähikäsitteistä kuten *emootio* tai *tunne*. Lisäksi erotan tunnepitoisen ja tunneaiheisen affektiivisuuden toisistaan. Tämän alaluvun lopuksi määrittelen vielä affektiivisuuden käsitteen tämän tutkimuksen kontekstissa.

Kielitoimiston sanakirjan mukaan affekti on ”voimakas tunne, (mielen-, tunne)kiihtymys”. Saman sanakirjan mukaan affektiivinen on ”affekti-, tunnepitoinen; mielialaan liittyvä”. Affektiivisuus on siis tunteisiin liittyvä käsite. Kuitenkin erilaisissa teorioissa osassa tunne erotetaan affektista ja osassa ei.

Helle ja Hollsten lähtevät toimittamassaan teoksessa *Tunteita ja tuntemuksia suomalaisessa kirjallisuudessa* (2016: 7) liikkeelle *tuntea*-verbin merkityksistä kirjallisuuden tutkimuksessa. He nostavat esiin sen tarkoittavan aistihavaintoja (esim. tuntea iholla), tunteiden tuntemista tai jonkin tietämistä (esim. tuntea itsensä). Heidän teoksensa eri artikkelit tutkivat suomalaisen kirjallisuuden *tuntea*-verbin erilaisia funktioita. Tämän kandidaatintutkimukseni kannalta voin sulkea kuitenkin heidän esittämästään kolmesta eri tuntemisen lajista aistihavainnot ja tietämisen pois. Jäljelle tämän rajauksen jälkeen jää siis enää tunteiden tunteminen.

Helle ja Hollsten (2016: 14–15) myös kirjoittavat erilaisista tavoista ymmärtää affektin käsite. Heidän mukaansa Deleuze (1978 / 2012) on todennut affektin olevan ”jonkun ihmisen tai jonkin asian vaikutusta toiseen ihmiseen, jonkinlainen tuntemus, joka ei kuitenkaan ole henkilökohtainen sisäsyntyinen tunne”. Samassa Helle ja Hollsten (2016: 14–15) esittelevät myös Grossbergin ajatuksen affekteista. Grossbergin (1995) mukaan ”affektia on se, mikä antaa kokemukselle ’väriä’, ’sävyjä’ ja ’tuntumaa’”.

Kulttuurintutkimuksen näkökulmasta Rinne, Kajander ja Haanpää nostavat puolestaan esiin toimittamassaan teoksessa *Affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa* (2020: 8–9) edellä mainitun Deleuzen sekä Guattarin ajatuksen affektien olevan henkilökohtaista tunnetta laajempi käsite. Affektiivisuus on heidän mukaansa kaikkien ihmisten kykyä vaikuttaa jostakin ja myös vaikuttaa.

Iso Suomen Kielioppi (§ 1707) määrittelee affektiivisuuden seuraavasti:

”Affektisilla ilmauksilla tarkoitetaan tässä kieliopissa sellaisia konventionaalistuneita konstruktioita ja muita kielenaineksia, joilla puhuja voi osoittaa suhtautumistaan tai asennoitumistaan puheenalaiseseen asiaan tai puhekumppaniinsa. [...] Konstruktiot eivät välttämättä ole erikoistuneet vain jonkin tietyn tunnetilan tai asenteen osoittamiseen, vaan toimivat paljon yleisemmällä tasolla esim. joko myönteisessä tai kielteisessä käytössä. Samalla keinolla voidaan ilmentää erilaista, jopa keskenään päinvastaistakin asennoitumista, esim. kauhisteleva tai ihasteleva *Mikä ilma!*”

Oma tutkimukseni lähtee liikkeelle varsin pitkälti tästä Ison Suomen Kieliopin määritelmästä, koska se tarjoaa lingvistisen ja nimenomaan suomen kieleen pätevän määritelmän affektiivisuudelle. Olen tulkinut affektiivisuudeksi kaikki sellaiset lausumat, joista voi tulkita puhujan asenteita tai mielipiteitä. Affektiiviset keinot tässä tutkimuksessa taas tarkoittavat niitä spesifejä lausumissa esiintyviä kielen aineksia ja ilmiöitä, jotka muuttavat neutraalin puheen affektiiviseksi. Kuten tutkimuksessani käy ilmi, affektiiviset keinot voivat sijaita monella eri tekstin tasolla, ja niitä voivat kontekstissaan olla myös sellaiset kielen keinot, jotka eivät tyypillisesti sisällä affektiivisuutta.

Tässä tutkimuksessa myös hylkään lingvistisestä näkökulmasta liian vaikeasti tavoitettavilta vaikuttavat tunteiden ja emootioiden käsitteet. En pyri ymmärtämään aistihavaintoja tai ihmisen tunnekokemuksia sinänsä enkä edes takerru liian tarkasti vaikuttavuuden käsitteisiin. Jaetut tunnekokemukset tai pyrkimys vaikuttaa toisiin ihmisiin voivat toki olla affektiivisen keinon eräitä funktioita, mutta en tässä tutkimuksessa ymmärrä affektiivisuutta näiden määritelmien kautta. Edellä mainitusti affektiivisuus tässä tutkimuksessa on nimenomaan kielellisiä ilmauksia, joista voi huomata puhujan asennoitumisen puheenaihetta tai puhuteltavaa kohtaan, ja affektiiviset keinot niitä kielen aineksia, jotka affektiivisuutta luovat.

Laura Visapää kirjoittaa artikkelissaan *Itsenäiset infinitiivit affektin ja empatian konstruktioina* (2013: 526) affektiivisuuden olevan joko tunneaiheista tai tunnepitoista. Tunneaiheinen affektiivisuus tarkoittaa Visapään mukaan sisällöltään affektiivisiä ilmauksia, joissa puhutaan tunteita herättävistä asioista. Tunnepitoinen affektiivisuus puolestaan on asenteellista suhtautumista puheenaiheena olevaan. Visapään mukaan kielellinen affekti ei ole niinkään tunteita herättävistä asioista puhumista vaan nimenomaan affektiivista asennoitumista ilmentävää kielenkäyttöä. Tässä tutkimuksessa kielellinen affektiivisuus mielletään nimenomaan kielenkäytöksi, joka ilmentää affektiivista asennoitumista asioihin, siis tunnepitoisiksi ilmauksiksi. En sinänsä käsittele tunneaiheista affektiivisuutta, vaikka tietysti tunnepitoinen affektiivisuus voi myös olla tunneaiheista.

3.2 Affektiivisuuden ilmenemismuodot

Jokaista tuotettua kielellistä valintaa voidaan pitää puhujan tai kirjoittajan näkökulman, mielipiteiden tai asenteiden heijastumana. Erilaisten lausumien taustalta voidaan löytää puhujan ideologisia näkemyksiä puheen kohteena olevasta aiheesta. Puhe on aina suunnattu jollekin. (Kalliokoski 1995: 8.) Täten affektiivisia keinoja voi löytää periaatteessa mistä vain, ja samoin mikä vain kielen keino voi kontekstista riippuen toimia affektiivisena keinona. Toki affektiivisuuden kokemukseen vaikuttaa myös puheen tai kirjoituksen vastaanottaja ja hänen tulkintansa (Helle & Hollsten 2016: 20). Yli-Vakkuri toteaa (1986: 308) Vuoriniemen (1973) sanoin, että sama puhekuvio voi synnyttää paitsi sovinnaisia myös tilanteisia sivumerkityksiä. Toisin sanoen periaatteessa mistä vain lausumasta voi löytää affektiivisuutta, mutta myös löydetyn affektiivisuuden merkitys riippuu kontekstista. Osa affektisista ilmauksista voidaan tulkita yleensä hyvin samoin tavoin, mutta näille ilmauksille löytyy myös kontekstisidonnaisia affektiivisiä merkityksiä.

Näin määriteltynä affektiivisuuden ilmenemismuodot vaikuttavat varsin laajalta kentältä, ja mielestäni onkin hyvä nostaa esille, että affektiivisuutta voidaan ilmaista hyvin monenlaisin kielen keinoin. Kuitenkin on olemassa myös erilaisia yleisesti tunnistettuja affektiivisiä keinoja, joilla affektiivisuutta voi ilmentää. Affektiivisuuden kenttä on siis paljon laajempi kuin yksittäiset sanavalinnat tai sadattelut. Tässä tutkimuksessa keskityn huomioimaan ainoastaan kirjoitettujen sanoitusten affektiivisiä piirteitä enkä ota huomioon esitetyn kappaleen affektiivisuutta. Esitystapa varmasti tuo mukanaan omaa affektiivisuuttaan esimerkiksi prosodian muodossa, mutta aineiston rajauksena pidättäydyn tutkimaan kirjoitettuja affektiivisiä keinoja. Siltikin affektiivisiä keinoja voidaan löytää tekstin kaikilta tasoilta: morfeemeista, sanatasolta, lause- tai lausumatasolta sekä lausumaa isomasta kokonaisuudesta. Otan huomioon isoimpana tekstin tasona yhden kappaleen kokonaisuutena enkä laajenna tutkimustani esimerkiksi albumikokonaisuuksiin tai yksittäisen yhtyeen koko tuotantoon.

3.3 Hardcore punk -sanoitukset aineistona

Hardcore punk on musiikkityyli, johon liittyy myös voimakas alakulttuuri. Musiikin tyylilajina se on kehittynyt perinteisestä punk rockista. Hardcore punkin voi katsoa Suomessa saaneen alkunsa 1980-luvun alussa. Ensimmäisistä hardcore-bändeistä ja -levytyksistä on hieman eriäviä mielipiteitä, ja vaikka joku voisi nostaa punkyhtyeet Laman ja Rattuksen ensimmäisiksi hardcore punk -bändeiksi

Suomessa, esimerkiksi *Parasta Lapsille: suomipunk 1977–1984* -teos (Saastamoinen 2007: 227) mainitsee ensimmäiseksi hardcore punk -levytykseksi Terveiden Käsien ensimmäisen levyn *Rock laa- hausta vastaan* (1980). Hardcore punk on perinteistä punk rockia rajumpaa, energisempää ja iskevämpää. Sen kappaleet ovat useimmiten lyhyempiä, ja näin ollen myös sanoitukset voivat olla äärimilleenkin tiivistettyjä. Toisaalta kappaleiden pituus on hyvin kappale- ja bändikohtaista, ja siinä missä esimerkiksi Terveet Kädet kirjoittaa yhteen kappaleeseen sanoituksia kymmenen sanan verran, on Ydinperheellä kappaleissaan sanoituksia useiden rivien ja tekstikappaleiden verran. Juha-Pekka Inkinen kuvailee teoksessa *Punk on kuollut, eläköön hardcore* (2009: 9) hardcoren olevan epämelodista, globaalialta, nihilististä, yhteiskunnallista ja undergroundia. Tämä näkyy myös sanoituksissa paitsi sisällöllisesti myös muotoseikoissa.

Sanoitusten aihepiirit musiikissa voivat tietysti olla mitä vain, mutta erityispiirteensä hardcore punkissa ovat yhteiskunnallisesti kantaaottavat sanat. Jo tämän luonteenomaisen kantaaottavuuden takia sanoituksista löytyy paljon affektiivisuutta. Lisäksi aiheistossa voi olla esimerkiksi henkilökohtaiseen elämään liittyviä kuvauksia, joissa affektiivisuutta ilmenee palvelemassa hieman erilaista tarkoitusta. Sanoitusten aihepiirien implikoiman runsaan affektiivisuuden takia tämä aineisto on kattava tutkiessani affektiivisuutta kielen ilmiönä.

Kappaleiden sanoitukset ovat yleisimmin bändin itsensä kirjoittamia, ja erityisesti laulajan osuus kappaleiden sanoittajista on suuri. Melko harvoin kappaleiden tekijöiksi on mainittu erikseen ketään bändistä vaan tekijäksi on mainittu esittävä yhtye. Monet kappaleet on kirjoitettu niin kuin ne aiotaan lausua eli eri tason puhekielisyyksiä on paljon. Kuten musiikkisanoituksissa yleensäkin, eivät kappaleet välttämättä noudata kieliopillisia sääntöjä esimerkiksi virkkeistä tai välimerkeistä. Toisinaan sanoitukset voivat olla enemmänkin sanalistoja tai luetteloita. Fyysisiä äänitteitä saa ostettua alan kivijalkaliikkeistä tai netin kautta. Yhdellä levyllä olevien kappaleiden määrä voi vaihdella suurestikin. EP:t ovat tyypillisesti formaatiltaan lyhyempiä äänitteitä, kun taas albumeilla on useampia kappaleita. Tutkimillani levytyksillä EP:illä on 6–9 kappaletta ja albumeilla 7–34 kappaletta, mistä tuo 34 kappaletta sisältävä albumi on tupla-LP. Keskimäärin yhdellä albumilla kappaleita on noin 14. *Hardcore '013* -kokoelmalevyllä kappaleita on 47, joista 22 oli kirjoitettu levyn mukana tulevaan paperiseen painatteeseen, ja näin ollen nämä 22 kappaletta pääsivät mukaan tutkimukseen. Yhteensä tämän tutkimuksen aineistossa on mukana 165 tekstimuotoon kirjoitettua kappaleen sanoitusta.

Teoksessa *Punk on kuollut, eläköön hardcore* Markku Salo (2009: 70–71) kuvaa Kaaoksen ja samalla muiden hardcore bändien sanoitusten olevan lyhyitä mutta sisältävän monien maailmanlaajuisten ongelmien puintia. Lisäksi sanoituksista löytyy kritiikkiä ”tylsän elämän” elämisestä vastaan. Salo nostaa esille levyjen mukana tulevien painettujen sanoitusten merkittävyyden, sillä ilman niitä

tärkeä sanoma voisi mennä ohi. Tekstissään hän lisäksi kuvaa, kuinka kuultuna epäselvät sanoitukset oikeastaan vetävät kuulijaa puoleensa ja saavat tämän kiinnostumaan siitä, mistä oikeastaan kappalessa puhutaan. Sanoitusten aihepiireihin Teijo-Kalevi Lusa nostaa samassa teoksessa (2009: 134–135) esille myös sanoitusten maailmanloppuun liittyvät aihepiirit. Aineistossani tämä oli nähtävissä esimerkiksi erilaisten katastrofitilanteiden kuvailuna.

3.4 Tekstianalyysi ja sanoitusten tutkimus

Tämä tutkimus on tekstianalyysiä, ja sen metodologinen ja teoreettinen pohja on tekstianalyysin ja sanoitusten tutkimuksen piiristä. Heikkisen (2020: luku 1.5) mukaan tekstianalyysi on pohjimmiltaan tekstin merkitysten analysointia. Heikkisen mukaan semantiikan eli merkitysten tutkimuksessa voidaan tutkittavaa myös käsitteellistää monin eri tavoin, ja yhtenä semantiikan tutkimusaiheena Heikkinen mainitseeikin affektiivisten merkitysten tutkimisen. Heikkinen kuvaa, että jokainen teksti sisältää ideationaalisia merkityksiä, interpersoonaisia merkityksiä ja tekstuaalisia merkityksiä. Ideationaaliset merkitykset kuvaavat todellisuutta, interpersoonaiset merkitykset arvottavat todellisuutta ja rakentavat tekstin vuorovaikutuksellisuutta ja tekstuaaliset merkitykset rakentavat informaatioltaan ja tematiikaltaan yhtenäisiä tekstien merkityskokonaisuuksia. Tämä kuvaa sitä, kuinka yhdestä tekstistä voidaan löytää useita erilaisia merkityskokonaisuuksia. Kuten tämän tutkimusraportin analyysiluvusta käy ilmi, tämä monimerkityksellisyys näkyy myös tutkimassani aineistossa.

Tekstianalyysissä olennaista on myös tunnistaa tutkittavan tekstin tekstilaji (Heikkinen 2020: luku 1.6). Tässä tutkimuksessa tekstianalyysin kohteena ovat musiikkikappaleen sanoitukset ja vielä tarkemmin hardcore punk -kappaleen sanoitukset, mikä jo itsessään luo kappaleen ympärille merkitysverkon ja samalla antaa aineistoni tutkimiseen tietyt raamit. Suomalaisten hardcore punk -kappaleiden sanoitusten erityispiirteistä kerron tarkemmin tässä tutkimusraportissa tätä lukua edeltävässä luvussa 3.3. Heikkinen (2020: luku 1.6) nostaa esille myös sen, että tekstilajin tunnistamiseen liittyy tietous kyseisen tekstilajin kielenkäyttäjän oletusarvoisista ideologioista, siis siitä, kuinka hän merkityksellistää esimerkiksi hyvän tai pahan, oikean tai väärän, mihin ryhmiin puhuja itsensä laskee kuuluvaksi ja minkälaisia vastaryhmiä hän itselleen ja omalle ryhmälleen asettaa. Tutkimassani aineistossa sekä sanoitusten kirjoittaja että tekstin sisäinen puhuja oletusarvoisesti kokevat kuuluvansa hardcore punk -alakulttuurin ryhmään, ja vastakkaisiksi ryhmiksi nämä todennäköisesti mieltävät esimerkiksi poliisit tai natsit.

Sanoitusten tutkimus ja erityisesti populaarimusiikin sanoitusten tutkimus on usein mielletty kevyeksi ja ei-vakavaksi tutkimusaiheeksi, minkä takia siitä ei paljoa tutkimusta ole (Lahtinen & Lehtimäki 2012: 17; Laamanen 2017: 127). Esimerkiksi rock-sanoituksia on suomessa tutkittu lähinnä sosiologisista, kulttuurintutkimuksellisista ja etnografisista lähtökohdista sekä markkinoinnin ja talouden kannalta (Lahtinen & Lehtimäki 2012: 23). Kuitenkin rock-sanoitusten voidaan katsoa käyttävän kielenkeinoja puhuakseen asioista, joista muuten ei ehkä rohjettaisi puhua (Lahtinen & Lehtimäki 2012: 26). Tämä pätee myös tutkimaaani aineistoon, sillä hardcore punkin kantaaottavuus usein käsittelee aiheita, jotka ovat sosiaalisesti tai yhteiskunnallisesti vaikeita. Musiikin sanoitusten tutkimista on osin pidetty toisarvoisena liian tekstikeskeisyyden takia unohtaen musiikillisuuden (Laamanen 2017: 127). Omassa tutkimuksessani vastaan tähän kritiikkiin esittämällä, että – kuten edellä mainittu – hardcore punk -sanoituksista harvemmin saa korvakuulolta selvää, minkä takia levytysten mukana tulevat lyriikkapainatteet ovat tärkeitä. Sanoitukset sisältävät paljon yhteiskunnallisesti tärkeitä mielipiteitä ja kannanottoja, ja niillä pyritään vaikuttamaan. Koska tekstin tasolla toimivat affektiiviset keinot ovat yksi keskeinen tapa välittää tekstissä arvoja, mielipiteitä ja näkemyksiä, niiden tunteminen on arvokasta. Affektiivisten keinojen tutkiminen taas onnistuu hyvin tekstianalyysin avulla.

4 ANALYYSI

4.1 Tekstin eri tasoilla käytettyjä affektiivisiä keinoja

Käyttämästäni aineistosta nousi esille monia tekstin eri tasoilla käytettyjä affektiivisiä keinoja. Tutkimuksessani nostan esille ilmiöitä jokaiselta tekstin tasolta morfologian, sanatason ja lausumatason ilmiöistä. Lisäksi osa esiin tulevista ilmiöistä toimii koko kappaleen tasolla. Tarkasteltaviksi ilmiöiksi valitsin aineistossa kullakin tasolla eniten esiintyviä ilmiöitä. Tämä keinojen nostaminen tekstin eri tasoilta pyrkii ilmentämään affektiivisten keinojen monipuolisuutta aineistossa. Seuraavassa kuvaan yleisesti kaikkia eri tasoilta löytyneitä affektiivisiä keinoja ja sen jälkeen erittelen, mitä kuutta eniten esiintynyttä keinoa lähdän tutkimaan tarkemmin. Morfologian tasolta esille nousevat erilaiset affektiiviset johdokset, joista merkittävimpänä kliittinen sävyartikkeli *-hAn* (*eihän, kunhan*). Toisena morfologisena keinona ilmaista affektiivisuutta sanoituksissa on erityisesti kuvailun keinona käytetty partitiivimuoto sanoissa (*sotaa, väkivaltaa*).

Sanatasolla affektiivisesti on käytetty monia sanoja tai sanaliittoja. Erityisen kiinnostavaa on erilaisten sanontojen ja fraasien runsas affektiivinen käyttö. Myös metaforia esiintyy affektiivisena keinona. Lisäksi aineiston perusteella partikkeleita käytetään runsaasti affektiivisuuden tekijänä. Partikkeleista erityisesti erilaiset itsenäiset sävyartikkelit (*nyt, aina, sitten, ihan*) ovat edustettuina. Lisäksi esiintyy erilaisia äärimmäisyyksiä kuvaavia sanoja (*ei koskaan, kaikki*). Hieman yllättäen voimasanoja ei aineistosta kovin paljoa löydy eikä myöskään huudahduksia. Näiden kategorioiden puuttuminen affektiivisuuden keinona saattaa tosin selittyä sillä, etten kiinnittänyt huomiota esitettyyn kappaleeseen vaan ainoastaan kirjoitettuihin sanoituksiin. Huudahdukset ja voimasanat saattavat esiintyä itse levytyksellä esitettyssä kappaleessa, mutta niitä ei ole virallisiin sanoituksiin kirjattu. Yleisimpänä voimasanan aineistossa esiintyy *vittu* eri taivutusmuodoissa. Riimipareja aineistossa käytetään hieman, mutta merkittävämpi havainto on se, että yleensä riimit puuttuvat kokonaan. Affektiivisesti latautuneita sanoja on paljon (*nussia, mallikelpo*), ja myös suhteellisia adjektiiveja (*joutava, ahne*) esiintyy sanoituksissa runsaasti.

Lause- tai lausumatason affektiivisina keinoina toimivat erityisesti kuulijan tai muun vastaanottajan puhuttelu ja sinuttelu. Kuulijalle tai muulle vastaanottajalle usein esitetään erilaisia käskyjä ja kehotuksia eli direktiivejä. Puhuttelun ja sinuttelun lisäksi monessa kappaleessa käytetään ensimmäisen persoonan muotoja lauseissa. Näiden persoonamuotoisten ilmauksien lisäksi sanoituksissa usein esitetään kysymyslauseita, erityisesti retorisia kysymyksiä. Lauseissa käytetään myös paljon

luetteloita, jotka tehostavat sanomaa antamalla kuulijalle ainoastaan ”avainsanat”, ja kuulija joutuu lukemaan laajemmat merkitykset niin sanotusti rivien välistä.

Aineiston sanoituksissa usein myös kuvaillaan erilaisia – yleensä negatiivisia – asiantiloja affektiivisena kuvailuna. Affektiivisesti värityneet ilmaukset, kuten suhteelliset adjektiivit, usein voimistavat näitä kuvailuja. Usein myös käytetään toistoa tehokeinona joko sanatasolla tai esimerkiksi lausuman muodon tasolla. Typografisesti huutomerkki ovat luomassa affektiivisuutta, ja huutomerkkejä käytetäänkin melko paljon useampaa kuin yhtä peräkkäin. Lisäksi isoilla kirjaimilla tehostetaan esimerkiksi kertosakeen sanoituksia.

Affektiivisia keinoja käytetään paljon myös päällekkäisesti ja toisinaan rajanveto sen suhteen, mistä affektiivisesta keinosta lausumassa ensisijaisesti on kyse, on haastavaa. Toisaalta tässä kohden voidaan todeta, että affektiivisia keinoja voidaan käyttää useita päällekkäin ja niiden lajittelussa on tarpeen hyväksyä se, että yhdessä lausumassa voi olla useampia eri keinoja. Esimerkiksi puhuttelu-lausumassa voidaan käyttää myös affektiivisesti latautuneita sanoja sekä direktiivisyyttä ja olisi keinoitekoista luokitella tällainen affektiivisuus ainoastaan puhutteluksi, affektiiviseksi sanoiksi tai direktiivisyydeksi. Tämä johtaakin siihen, että samaa esimerkkilausumaa voidaan käyttää erilaisten affektiivisten keinojen näkökulmasta.

Seuraavassa esittelen morfologian tasolta kliittisen sävyartikkelin *-hAn* affektiivista käyttöä sekä partitiivimuotoon kirjoitettujen sanojen affektiivista käyttöä kuvailussa. Tämän jälkeen esittelen osin sana- ja osin lausumatasolta erilaisten fraasien affektiivista käyttöä. Lausumatasolta tutkin myös aineistossa affektiivisena keinona käytettyä puhuttelua ja puhuttelun kanssa osin päällekkäisiä direktiivilausumia sekä retorisia kysymyksiä. Tämän jälkeen vielä kokoan näistä saamiani tuloksia suomalaisessa hardcore punkissa käytetyistä affektiivisista keinoista.

4.2 Sävyartikkelin *-hAn* affektiivinen käyttö

Aineistossa esiintyy morfologisilla keinoilla aikaansaatu affektiivisuutta, ja seuraavaksi käsittelen ilmiöistä kliittisen sävyartikkelin *-hAn* käyttöä kappaleiden sanoituksissa. Tätä sävyartikkelia ilmenee tutkimissani sanoituksissa useimmilla levyillä mutta ei kaikilla. Seuraavassa esimerkit 1–3 ilmentävät sävyartikkelin *-hAn* käyttöä:

- (1) [...]

Älä valitse puolta tai ota kantaa

Kulje vain keskikaistaa

Ethän halua venettä heiluttaa?
[...] (Abnormi, Hiljaisuus on kultaa, 2013)

(2) [...]

ch: katkaise kierre/ sun on pakko lopettaa/

näethän sä itse/ se on loputon tie/ (Kaaos, Lapsi itkee, 2001)

(3) [...]

NYT ON MUUTOKSEN JA TEKEMISEN AIKA (VITUT)

TARVITAAN RAUTAISTA OTETTA (**NIINHÄN** NE KAIKKI SANOO)

SEISON SANOJENI TAKANA (AIVAN VARMASTI)

[...] (Abortti-13, Vaalipuheita, 2013)

Kuten esimerkeistä 1–3 saattaa huomata, on liitepartikkeli *-hAn* vahventava ilmaus, joka implikoi puhujan ajattelevan vastaanottajan olevan samaa mieltä. Liitepartikkeli *-hAn* on niin kutsuttu sävy-partikkeli (VISK § 126), ja se tuo lausuman merkitykseen lisämerkityksiä eli sävyjä (VISK § 821). Tämän partikkelin tehtävä on tuoda esiin, että puhuttu on jollain tapaa puhujalle ja vastaanottajalle yhteistä ja yleistä tietoa (VISK § 830). Toisin sanoen *-hAn* ilmaisee oletusta samanmielisyydestä ja puhujan mielipiteeseen yhtymisestä. Affektiivisesti se siis tarjoilee esitetyn näkemyksen yleisenä to-
tuutena, johon vastaanottaja yhtyy.

Esimerkit 1–3 ilmentävät sävypartikkelin *-hAn* käyttöä erilaisissa tilanteissa ja eri sanavarta-loihin yhdistettynä. Esimerkin 1 [*e*]*thän halua venettä heiluttaa?* liitepartikkeli on yhdistetty interro-gatiivilauseeseen, jolloin Isoa Suomen Kielioppia (§ 832) mukailten kysymyksestä tulee retorinen, eikä vastaanottajalta odoteta vastausta. Interrogatiivin käytöstä affektiivisena keinona tutkimassani aineistossa kerron luvussa 4.7 lisää.

Esimerkissä 1 [*e*]*thän halua venettä heiluttaa?* ilmentää puhujan odottavan samanmielisyyttä vastaanottajalta, ja se ilmaisee, mitä puhujan mielestä olisi järkevää tässä tilanteessa tehdä. Esimerkissä 2 *näethän sä itse* implikoi puhujan ajattelevan, että hänen sanansa ovat yleisesti hyväksyty näkemys. [*N*]*äethän* odottaa vastaanottajan samanmielisyyttä. Tässä esimerkissä sävypartikkeli *-hAn* toimii myös vahvisteena ja vakuutteluna, että vastaanottajan ja puhuteltavan tulisi olla samaa mieltä. Esimerkissä 3 kyseessä on vuoropuhelu, jossa edellä esitettyyn väitteeseen vastataan *niinhän ne kaikki sanoo*. Tässä kyseessä on sarkastinen vakiintunut ilmaus. *Niinhän ne kaikki sanoo* on lausu-mana vähättelevä ja puhujan osalta epäuskoa implikoiva. Sävypartikkeli *-hAn* ilmaisee puhujan odot-tavan vastaanottajan myös oivaltavan, että hänen esittämänsä väite on epäuskottava. Näissä kolmessa esimerkissä 1–3 siis *-hAn* yleensä odottaa puhujien välistä jonkinlaista yhteisymmärrystä, mutta sen sävy on eri kontekstista riippuen.

Sävypartikkeli *-hAn* ilmenee aineistossa usein liitettynä sanaan *kunhan*:

- (4) [...] Pakko arvostaa silti niitä jotka jaksaa soittaa suuta, **kunhan** mä en joudu oleen niiden kanssa tekemisissä, eikä toivottavasti kukaan muukaan. [...] (Ydinperhe, Jeesustelevat porsaavat, 2018)
- (5) Kaikki on kunnossa
Kunhan pidät pääsi piilotettuna hiekassa
 Olet hyväksytty kaikkialla
Kunhan puhut suuhusi laitetuilla sanoilla
 [...] (Abnormi, Hiljaisuus on kultaa, 2013)

Ison Suomen Kieliopin (§ 137) mukaan *kunhan* on leksikaalistuneen liitepartikkelin sisältävä partikkeli. Tämä tarkoittaa, että liitepartikkelin sisältävällä muodolla *kunhan* (vrt. *kun*) on vakiintunut merkitys, joka eroaa liitepartikkelittoman muodon (*kun*) merkityksestä (VISK § 137). Tässä tapauksessa voidaan siis ajatella, että *-hAn* tuo liitepartikkelina ilmaisuun muutakin merkitystä kuin vain liitepartikkelille tyypillisen puhujan oletuksen yhteisestä mielipiteestä. Näissä esimerkeissä 4 ja 5 *kunhan* toimii myös adverbiaalikonjunktion tapaan, sillä se yhdistää kahta lausetta toisiinsa. *Kunhan* on merkitykseltään konditionaalinen, se siis ilmentää ajatusta *siinä tapauksessa että, sillä ehdolla että tai edellyttäen että* (VISK § 1121). Esimerkeissä siis *kunhan*-lauseetta edeltävä lause toteutuu *kunhan*-lauseen edellytyksen täytyessä.

Esimerkissä 4 *kunhan* ilmentää humoristisesti tai jopa väheksyvästi, että suuta soittavia ihmisiä (tarkoittaen tässä kontekstissa erilaisia aatteen saarnaajia ja muita vastaavia) jaksaa arvostaa, jos ei itse joudu heidän kanssaan kuitenkaan tekemisiin. *Kunhan* siis toimii tässä tyylikeinona, jonka avulla ilmaistaan puhujan näkemys puheena olevan ihmisryhmän rasittavuudesta ja halusta olla erossa näistä ihmisistä. *Kunhan* kuitenkin pehmentää tätä näkemystä ja osin kätkee sen huumorin keinoin.

Esimerkissä 5 *kunhan* taas antaa edellä esitetyille lauseille ehtoja. *Kaikki on kunnossa* ja *[o]let hyväksytty kaikkialla* ovat varmasti monen mielestä ihanteellisia olotiloja. Näitä ihannekuvia kuitenkin jatkaa edellytys: *Kaikki on kunnossa, kunhan pidät pääsi hiekassa* ja *[o]let hyväksytty kaikkialla, kunhan puhut suuhusi laitetuilla sanoilla*. *Kunhan*-lauseetta käytetään siis ilmaisemaan, että näiden ihanteiden saavuttaminen vaatii vähemmän-mieluisia toimintamalleja. *Kunhan*-lauseet kertovat esimerkissä, mitä puhujan mielestä ihmisen tulee tehdä, jotta kaikki on hyvin ja hänet hyväksytään. Samalla se kritisoi asiantiloja ja ilmentää, kuinka vastakohtaisesti asiat oikeasti ovat. Hieman samoin kuin esimerkissä 4 *kunhan* pehmentää näkemystä mutta toisaalta luo kontrastin asiantilan ja tämän edellytyksen välille. Tämä taas tyylikeinona kärjistää kritiikkiä.

Liitepartikkelia *-hAn* käytetään myös perustelemaan esitettyjä väitteitä (VISK § 1131). Liitepartikkeli *-hAn* ei ehkä tarjoa loogisesti pätevää perustelua, mutta kielellisesti se vahvistaa edellä esitettyä väitettä ja esittää lausuman ikään kuin perusteluna. Tätä kuvastaa esimerkki 6:

- (6) [...] Niin se vaan
joskus menee, et maksaa bisset, röökkit ja keikalle
inee. Ni et vittuiks vineet? **Rahaahan** se vaan on.
[...] (Ydinperhe, Rahat jakoon, 2018)

Kappaleessa puhutaan sen puolesta, että kaverille tulee tarvittaessa maksaa ja tarjota asioita, mikäli tällä ei itsellään ole rahaa kyseisellä hetkellä. Tässä esimerkissä 6 siis perustellaan asioiden tarjoamista sillä, että [*r*]ahaahan se vaan on. Perustelu vahvistaa edellä esitettyä mielipidettä. Samalla *-hAn* saa *rahan* kuulostamaan vähemmän merkitykselliseltä tai arvokkaalta asialta, jota voi tarvittaessa kyllä jakaa muillekin. Partikkeli *-hAn* siis paitsi perustelee puhujan väitettä oikeaksi, se myös arvottaa *rahan* merkitystä kappaleessa sekä siten ilmaisee puhujan asennetta *rahaa* ja sen arvoa kohtaan.

Sävyartikkelia *-hAn* voidaan siis käyttää affektiivisesti monenlaisiin erilaisiin funktioihin. Yleisesti se ilmaisee odotusta puhujan ja vastaanottajan välisestä yhteisymmärryksestä, mutta tämän yhteisymmärryksen sävy vaihtelee käyttökontekstista riippuen. Sanoituksissa sävyartikkelia käytetään muun muassa ilmaisemaan, miten puhujan mielestä eri tilanteissa tulisi toimia. Sävyartikkelilla myös vahvistetaan ja vakuutellaan sanottua asiaa, ja sitä käytetään perustelevana elementtinä sanoituksissa. Toisaalta se myös arvottaa niitä sanoja, joihin se liittyy. Sävyartikkelilla *-hAn* myös ilmaistaan epäuskoa ja vähättelyä sekä luodaan vastakkainasettelua ja kritiikkiä asioita kohtaan. Erityisesti leksikaalistunut sanamuoto *kunhan* esittää edellytyksiä puheenaiheena oleville asioille. Sävyartikkelin *-hAn* avulla onnistutaan siis luomaan monia erilaisten näkemysten ilmaisuja sanoituksiin.

4.3 Partitiivi kuvailussa

Toinen kiinnostava affektiivinen ilmiö aineistossa on kuvailun käyttäminen affektiivisena keinona. Kappaleiden sanoituksissa yleensä kuvailtiin erilaisia katastrofaalisia tilanteita ja ikään kuin pahinta mahdollista vaihtoehtoa, johon asiat voisivat luisua. Havaitsin, että aineiston kappaleissa käytettiin usein sanojen partitiivimuotoja luomaan näitä kuvailuja. Tämä ei lukeudu tyypillisiin tunnistettuihin affektiivisiin keinoihin, joten löydös aineistossa on tämän takia erityisen kiinnostava. Aineistossa partitiivimuotoista kuvailua esiintyy lähes jokaisella levyllä ja joillain levyillä useilla kappaleilla.

Aineistossa kyseessä saattaa toisinaan olla kokonaisempia lausumia sisältävä asioiden kuvailu, toisinaan enemmänkin kuvaileva sanalista, esimerkiksi:

(7) **VAPAUTTA**
VALTAA
DEMOKRATIAA

ISÄ POIKA PYHÄHENKI
RAHA VALTA DIKTATUURI

VANKEUTTA
RAUTAA
HERRAN ARMOA (Yhteiskunnan ystävät?, Vapaus, 2013)

- (8) Eläimet lukitaan ahtaisiin häkkeihin
Hävetkää. **Tuskaa, kipua**
Eläinten hyvinvointi. Kukaan ei välitä
Kukaan ei välitä!
Koe-eläimiä rääkätään. **Kauneutta** sinulle!
Lisää **kosmetiikkaa! Tuskaa, kipua**
Liian monta **turhaa kuolemaa** (Raygun, Eläinsuojelulaulu, 2013)

Ison Suomen Kieliopin (§ 1733) mukaan partitiivilla voidaan ilmaista isoa määrällisyyttä, rajattomuutta tai toistuvuutta. Esimerkissä 7 partitiivi tuo nimenomaan rajattomuuden ja toistuvuuden tuntoa kuvaukseen. Partitiivin käyttäminen luettelomaisessa kuvailussa ilmentää puheena olevien asioiden olevan vallitsevia ja yhtäjaksoisia tai toistuvia. Tämä sama koskee esimerkin 8 partitiivissa olevia kohtia. Koe-eläinten tuska ja kipu rinnastetaan kuluttajan kauneuteen ja kosmetiikkaan, ja partitiivimuotoisuus saa aikaan loputtomuuden tulkinnan kuvaukseen. Tämä tietysti myös vahvistaa kappaleen perimmäistä sanomaa ja samalla ilmentää puhujan mielipidettä aihetta kohtaan.

Kuvailevuus itsessään sisältää esimerkiksi affektiivisesti latautuneita sanoja, ja pahimman mahdollisen kuvaaminen tuo tämän kauhuskenaarion lähemmäs tämänhetkistä aikaamme. Näissä kuvailuissa ei yleensä tähdennetty, onko kyseessä tämänhetkisen tilanteen kritiikki vai ennemminkin kuvaus siitä, mitä tapahtuu, jos mikään ei muutu. Ajankohtaisuuden toki useimmissa sanoituksissa voi tulkita kontekstistaan. Aineistossa on myös huomattavissa, että tämä luettelomainen kauhuskenaarioiden listaaminen saattaa useammin olla tietyn bändin tyyli kirjoittaa sanoituksia. Esimerkiksi Kaaoksella on useampia kappaleita, jotka sisältävät partitiivissa kerrottua kuvailua. Vielä tarkemmin näitä kappaleita sisältää erityisesti vuonna 1982 levytetty *Totaalinen Kaaos EP* (1982 / 2013). Toki myös monet muut bändit käyttävät kyseistä kielenilmiötä sanoituksistaan, mutta tämän ilmiön tapauksessa bändikohtaisuutta aineiston perusteella on myös.

- (9) [...] **Katovuosia, lisääntyviä konflikteja, ilmastopakolaisuutta**, lisää **sotia**, vittu koko setti. **Kiihtyvää kilpailua** resursseista. Ja se on täysin väistämätön prosessi.
[...] (Ydinperhe, Ilmastonmuutoslaulu, 2018)

- (10) **hyvinvointia**//poliisi-
en **raakuuksia/väkival-**
taa kaduillaaaaaaaaa/
työttömyyttä/nälänhätää/
mellakoita/sotia//
väkivaltaa/murhia/mie-
lisairaita/tappajiäaaaa/
hyvinvointiaaaa?????????
© '82 (Kaaos, Hyvinvoinnin toinen puoli, 1982 / 2013)

Näissä esimerkeissä 9 ja 10 sanoituksiin on listattu partitiivimuotoisia sanoja, joilla pyritään kuvaamaan asiantilaa. Esimerkissä 9 listan yhteydessä on mainittu ”*koko setti*”, eli kappaleen sisäinen puhuja pyrkii tällä nimeämään kaikenlaisia ongelmia, joita seuraa tai on jo seurannut. Tällaisten oletettavasti negatiivisten asioiden listaaminen yksi toisensa jälkeen luo vastaanottajalle kuvan katastrofista ja yleisestä kurjuudesta sekä kertoo, mitä kaikkea siihen voi liittyä. Samaa keinoa käytetään esimerkissä 10. Tässä *hyvinvointi* rinnastetaan ja verrataan kaikkiin muihin sanoituksissa esitettyihin asioihin. Partitiiviin kirjoitetuilla negatiivisilla asioilla pyritään perustelemaan, miksi hyvinvointi onkin kyseenalaista. Molemmissa esimerkeissä partitiivimuotoiset sanalistat tekevät puheena olevista asioista loputtomilta ja toistuvilta vaikuttavia. Tämä ilmentää puhujan kokemaa toivottomuutta ja toisaalta pyrkii vetoamaan kuulijaan. Partitiivimuotoisuus antaa ymmärtää, ettei mikään kuvailluista ikävyyksistä ole yksittäistapahtuma vaan jatkuvaa tapahtumien sarjaa, lähestulkoon normaaliolotila, josta olisi pyrittävä pois.

Sanoituksissa partitiivin käyttö on paikoin tulkittavissa partitiiviobjektin käytöksi. Ison Suomen Kielioopin (§ 930) mukaan partitiiviobjektilla voi olla kolmenlaisia käyttötarkoituksia: tulkinnaltaan kielteinen lause, aspektiltaan rajaamaton lause tai kvantitatiivisesti epämääräinen lause. Näistä kolmesta tarkoituksesta kaksi viimeisintä eli rajaamaton lause ja määrällisesti epämääräinen lause ovat nähtävissä aineiston partitiivimuotoisessa kuvailussa. Partitiivin käyttäminen sanoitusten kuvailussa luo vaikutelman jatkuvuudesta, rajattomuudesta ja toistuvuudesta. Samalla tämä loputtomuuden vaikutelma vahvistaa kappaleiden sanomaa. Listamaisuus sanoituksissa tuo käsiteltävät katastrofit yhteen ja kuvaa sitä, että vallitsevat asiointilat tai väärät päätökset ajavat useampaan kuin yhteen huonoon lopputulokseen. Listat luovat kuvaa myös yleisestä kurjuudesta tai toivottomuudesta. Partitiivisiä käytetään myös rinnastamaan asioita toisiinsa ja luomaan vastakkainasetteluja asioiden välille.

Tämän kautta myös kritisoidaan vallitsevia asiointiloja tai toimintamalleja. Partitiivimuotoisuus kuvailun keinona ei ole tyypillisesti tunnistettu affektiivinen keino, mutta aineistoni sanoituksissa se toistuu varsin useasti. Tätä partitiivimuotoista kuvailua ja jopa listamaisuutta voi pitää suomalaisten hardcore punk -sanoitusten affektiivisten keinojen erityispiirteenä.

4.4 Fraasien affektiivinen käyttö

Asennoitumista puheena olevaa asiaa kohtaan voidaan ilmaista myös fraaseilla (Korhonen 2018: 160). Fraasiksi tässä tutkimuksessa ymmärretään Korhosen (2018: 13–14) teoksessa esitellyn määritelmän mukaisesti kahdesta tai useammasta sanasta muodostunut idiomaattinen sanayhtymien kokonaisuus. Käytännössä sanayhtymällä siis on jokin kiteytynyt merkitys, joka ei kuitenkaan välttämättä käy ainakaan täysin selväksi itse sanayhtymän osien kautta. Fraasit voivat olla metaforisia eli kielikuvia, mutta tämä ei ole välttämätöntä (Korhonen 2018: 114–115). Eila Mustaparran (1995: 181) mukaan metaforilla voi olla esimerkiksi kolmenlaisia retorisia funktioita: tunteisiin vetoaminen, argumentointi ja huumorin tuottaminen. Tätä funktiojakoa voi soveltaa myös fraseologiaan. Näiden kaikkien kolmen funktion tuottaminen on jonkinlaista vastapuoleen vaikuttamista, ja esimerkiksi näissä tilanteissa metaforisuus tai fraseologia on tällöin usein myös affektiivista. Erilaisissa runoissa ja lauluteksteissä fraseologian käyttö on yleistä (Korhonen 2018: 186), ja tämä pätee myös tarkastelemiini kappaleiden sanoituksiin, joista fraseologian keinoja löytyi runsaasti, lähes jokaiselta tutkimaltani levyltä ja bändiltä.

Retorisina keinoina Korhonen (2018: 160) mainitsee hyperbolan eli liioittelun fraaseissa. Liioitteluja esiintyy myös aineistosta löytämistäni fraaseista, esimerkiksi:

(11) **YKSI MILJOONASSA**

uskossa oikeassa/
uskossa ainoassa/
PYHISSÄ KIRJOITUKSISSA
HÄN ON TUHOAVA (Terveet Kädet, Yksi miljoonassa II, 2013).

Esimerkissä 11 fraasi *yksi miljoonassa* tarkoittaa kiteytyneeltä merkitykseltään erittäin harvinaista. Tässä fraasissa on myös metaforisuutta. Se voidaan nähdä liioittelevana ilmauksena tässä kontekstissa, sillä kappaleen sanoituksissa on lisäksi muitakin ääripäitä kuvaavia sanoja kuten *ainoassa* ja *oikeassa*. Nämä sanat tukevat liioittelun keinoa fraasissa. Liioittelulla voidaan vahvistaa ja vakuuttaa sanottua asiaa, ja se toimiikin tässä tapauksessa erityisesti sanoman vahvikkeena. Sanoitusten *hän*

maalataan sanoituksissa äärimmäisen harvinaislaatuiseksi paitsi liioittelevan fraasin myös sanavalintojen avulla. Näin lyhyissä sanoituksissa fraasin osuus on varsin merkittävä.

Yhtenä retorisena keinona Korhosen (2018: 160–161) teoksessa mainitaan myös peittelevä eli eufemistinen fraseologia. Tällä tarkoitetaan fraaseja, joiden muoto ”kaunistelee” fraasin varsinaista sisältöä. Tutkimusaineistosta löytyi myös tällaisia fraaseja, esimerkiksi:

(12)[...]

Maailmaa jota ylläpidämme
Ennen kuin on meidän vuoromme

Lähteä viimeiselle matkalle (Abnormi, Viimeiselle matkalle, 2013).

Tässä esimerkissä 12 fraasi [*lähteä viimeiselle matkalle*] viittaa kuolemaan, joka on Korhosen (2018: 160) mukaan keskeinen eufemististen fraasien aihe. Tässä kontekstissa tämän metaforisen fraasin voi tulkita lisäävän runollisuutta ja tiettyä haikeutta tai surumielisyyttä tekstiin. Tässä tapauksessa fraasi toimii siis myös tyylikeinona. Fraasi ilmaisee affektiivisena keinona puhujan suhtautumista kuolemaan ja välittää neutraalia muotoa enemmän tunteita kuolemaan liittyen.

Fraseologisissa affektiivisissa keinoissa on kappaleiden sanoituksissa huomattavissa myös tiettyjä toistuvia teemoja. Uskontoon tavalla tai toisella linkittyvät teemat ovat fraaseissa melko yleisiä. Seuraavassa muutamia uskontoon liittyvien sanoitusten esimerkkejä:

(13)[...]

Anarkisti, terroristi, pasifisti /
Jokaisen on kannettava syntien risti /

-Synnit on maksettava (Viimeinen kolonna, Synnit, 2013)

(14)[...]

ISÄ POIKA PYHÄHENKI
RAHA VALTA DIKTATUURI
[...] (Yhteiskunnan Ystävät?, Vapaus, 2013)

(15) VIISI SURMAA JA KAKSI TAPPOA

JOISTA KUUSI KIRVEELLÄ JA YKSI PUUKOLLA
[...] (Rytmihäiriö, 5 surmaa ja 2 tappoa, 1991)

(16) RAKASTAT LÄHIMMÄISTÄSI KUIN PASKAA

JA ITSEÄSI KUIN JUMALAA
[...] (Pyhäkoulu, Korttitalo, 1987 / 2021)

Näiden uskontoon liittyvien fraasien esimerkkien 13–16 lisäksi mainittakoon vielä aikaisempi esimerkki 11, *Yksi miljoonassa II*, jossa puhutaan uskosta ja pyhistä kirjoituksista. Näistä yllä olevista esimerkeistä kaksi ensimmäistä eli esimerkit 13 ja 14 viittaavat suuremmin uskontoon, ja kaksi

jälkimmäistä eli esimerkit 15 ja 16 taas ovat epäsuorempia uskonnollisia fraaseja, vaikka niidenkin yhteys uskontoon on melko helposti nähtävillä. Korhosen (2018: 130) mukaan joillakin sanoilla on taipumusta esiintyä fraaseissa useammin ja muodostaa fraasien asiaryhmiä. Näin ollen suomalaisen hardcore punkin sanoitusten affektiivisen fraseologian yhtenä asiaryhmänä voidaan pitää uskontoon liittyvää sanastoa. Uskontoon fraseologisesti useasti viittaaminen toisaalta linkittää sanoitukset yleisesti varsin tunnettuihin teemoihin, ja toisaalta nähtävissä on myös osin piilevää uskonnon kritiikkiä. Koska uskonto näyttelee kuitenkin yhteiskunnassa isoa roolia, on siihen viittaaminen melko voimakas affektiivinen keino. Useimmiten ihmiset tunnistavat uskontoon liittyvät fraasit, vaikkeivat itse uskonnollisia olisikaan. Selvään teemaan viittaaminen affektiivisesti myös luo viittaamisen kohteen ja kappaleen sanoitusten välille vertailuasetelmaa, joka lisää merkityksiä kappaleen sisältöön ja luo merkitysverkkoja kappaleen ympärille.

Edellä esiteltyjen fraasien lisäksi sanoituksista löytyy runsaasti affektiiviselta funktioltaan vaikeammin lajiteltavia sanontoja, jotka kuitenkin ovat luonteeltaan paljon käytettyjä ja tuttuja jokapäiväisestä elämästä. Nämä fraasit eivät sisällyneet mihinkään valmiisiin fraseologian affektiivisiin kategorioihin, mutta niiden funktioista voidaan toki tehdä tulkintoja ja funktioille antaa omia nimiä funktion luonteen mukaan. Joitakin sanontoja myös toistui useampien eri yhtyeiden kappaleissa, esimerkiksi:

(17)[...]

Jos natsit **pääsevät kuin koirat veräjältä**
 Voit odottaa terrorin vain siitä kasvavan
 [...] (Lapinpolthajat, Sota, 2013)

(18)[...] Hyppään vittuun ja vaihdan vaunua.

Ja **taas selvi veräjältä koira**, liikkeellä ollessa
 on oltava ovela. [...] (Ydinperhe, Pummilla, 2018)

(19)**Seitsemästä neljään** hikeä ja tuskaa

Kahdeksan tuntia aina vain samaa
 [...] (Raygun, Yrjö, 2013)

(20)Mulle ei sovi liukuhinna pomppia **seitsemästä neljään**

Ei kiitos elintaso kilpailulle ma en tarvii yhteiskuntaa enää
 [...] (Riistetyt, Älä luota systeemiin, 1984)

Näistä esimerkeistä kaksi ensimmäistä 17 ja 18 kuvastavat, kuinka joku pääsee jostain liian helpolla. Ensimmäisessä esimerkissä 17 kyseessä ovat *natsit*, ja tässä affektiivisessä keinosssa *natsit* ihmisryhmänä samalla tullaan rinnastetuksi koiriin. Toisessa esimerkissä 18 helpolla taas pääsee puhuja itse. Siinä, missä ensimmäisessä esimerkissä 17 fraasia käytetään kiteytyneen merkityksensä lisäksi myös loukkaavana tekijänä, toisessa esimerkissä 18 fraasin funktio on enemmänkin humoristinen. Tämä

osoittaa, että kahta samaa fraasia voidaan käyttää myös osin eri affektiivisiin funktioihin. Kahdessa muussa esimerkissä 19 ja 20 *seitsemästä neljään* on molemmissa tapauksissa enemmän samassa funktiossa. Kiteytyneenä fraasina se tarkoittaa lähinnä puuduttavaa ja toistuvaa työtä, ja fraasin yksi tehtävä onkin kuvata puhujan suhtautumista tällaiseen työhön lyhyemmin ja yksinkertaisemmin. Fraasin käyttö tiivistää molemmissa esimerkeissä 19 ja 20, millaisesta työstä on kyse, ja samalla ilmaisee puhujan negatiivista suhtautumista tällaiseen työhön.

Muita affektiivisesti käytettyjä fraaseja aineistossa ovat esimerkiksi *polttaa sormensa* (Lapinpolthajat, Sota, 2013), *pojat on poikia* (Yhteiskunnan ystävät?, Lapo natsi vittuun, 2013), *hiljaisuus on kultaa* (Abnormi, Hiljaisuus on kultaa, 2013) ja *lakaistaan maton alle* (Pelkotila, Itsekkyuden diktatuuri, 2017). Nämä fraasit ovat varsin metaforisia.

Näiden lisäksi joitakin sanontoja oli muutettu eli modifioitu hieman sanoituksiin niin, että alkuperäinen sanonta oli kuitenkin selvästi näkyvillä. Tällöin fraasi aukeaa paremmin oikeassa kontekstissaan tarkasteltuna (Korhonen 2018: 41). Tästä esimerkiksi *myöhään ei ole parempi kuin milloinkaan* (Viimeinen kolonna, Saatanan jälkeiset, 2013) vrt. *parempi myöhään kuin ei milloinkaan* sekä edellä mainittu *viisi surmaa ja kaksi tappoa* (Rytmihäiriö, 5 surmaa ja 2 tappoa, 1991), jossa alkuperäisen fraasin *viisi leipää ja kaksi kalaa* ”kala” ja ”leipä” on korvattu Rytmihäiriön kontekstiin sopivilla sanoilla. Näistä esimerkeistä erityisesti Rytmihäiriön *viisi surmaa ja kaksi tappoa* vaatii vastaanottajalta jonkinlaista perehtymistä Rytmihäiriöön yleisemmin, jotta fraasin kaikki ulottuvuudet avautuvat kunnolla. Fraasin modifioinnilla voidaan kiteyttää fraasin merkitystä kappaleen sanoituksiin ja samalla leikitellä fraasilla tyylillisesti. Fraasi *myöhään ei ole parempi kuin milloinkaan* kääntää perinteisen sanonnan merkityksen vastakkaiseksi ja samalla tulee ilmaisseeksi vastakkaisen näkemyksen yleisesti hyväksytylle mielipiteelle. Rytmihäiriön *viisi surmaa ja kaksi tappoa* puolestaan leikittelee Rytmihäiriölle tyypillisillä surmaamis- ja uskontoteemoilla, ja tämän retoriikan ymmärtäminen edellä esitetysti vaatii jo laajempaa Rytmihäiriön konseptin tuntemusta.

Tiivistetysti fraseologian käytöllä voidaan siis tehdä monenlaisia affektiivisia ilmauksia. Mustaparran (1995: 181) jaottelemat metaforien funktiot (tunteisiin vetoaminen, argumentointi ja huumori) löytyvät kaikki myös aineistosta. Vaikka kaikki fraasit eivät olekaan metaforisia, tässä luvussa esittelemieni esimerkkien fraasit pääosin sitä ovat. Metaforien funktioita voi soveltaa myös fraseologiaan. Fraasien merkityksien yleinen tunnettavuus tekee fraasien tulkinnasta helpompaa, ja samalla se toimii halutulla tavalla tehokeinona sanoituksissa. Fraaseja käyttämällä sanoituksissa pystytään muun muassa tiivistämään ja vahvistamaan sanoitusten merkityksiä, niillä peitellään ja kaunistellaan sanoman ilmaisumuotoa ja niitä käytetään myös huumorin keinona. Fraasien avulla linkitetään sanoitusten aiheita yhteiskunnan muihin ilmiöihin sekä onnistutaan luomaan laajempia merkitysverkkoja

aiheiden ympärille. Fraaseilla myös loukataan sanoituksissa ja luodaan eri asioiden välille vastakainasettelua sekä vertailua. Fraasit toimivat aineistossa myös sanoitusten tyylien luojana, ja samalla fraasilla voi olla omassa kontekstissaan myös eriäviä funktioita. Fraaseilla voidaan siis tehdä sanoituksissa monenlaisia erilaisia affektiivisia tekoja.

4.5 Puhuttelu

Aineistossa esiintyy lähes joka levyllä ja bändillä useissa kappaleissa kuulijan tai kuvitteellisen vastaanottajan puhuttelua ja sinuttelua. Hyvin monet sanoitukset on suunnattu käyttämällä yksikön toista persoonamuotoa lauseissa (*sinä, sä, sun, sua, ootsä...*) Tällä keinolla puhe voidaan suunnata suoraan tietylle henkilölle ja näin puhe saadaan koskemaan erityisesti tätä henkilöä. Iso Suomen Kielioppi määrittelee, että puhuttelu ”ilmaisee sen, kenelle lausuma on osoitettu ja keneltä odotetaan siihen jotakin reaktiota” (VISK § 1650). Kappaleen kuulija siis tavallaan laitetaan vastuuseen kuunnella ja ymmärtää kappaleen sanoma. Isosävin ja Lappalaisen (2015: 11) mukaan puhuttelua voidaan suomessa käyttää esimerkiksi viittaamalla puhuteltavaan henkilöön nimellä tai 2. persoonan pronomi-nilla. Pronominin käyttöön ei tarvita välttämättä sanaa *sinä* tai *te*, vaan myös sanan päätte voi asian ilmaista, esimerkiksi *talosi* tai *oletteko*. Puhuttelu voi tietysti tapahtua muillakin sanoilla, kuten *herra, rakkaani* tai *äiti* (Isosävi & Lappalainen 2015: 12). Aineistossa kuulijan tai muun vastaanottajan puhuttelun erityispiirteinä ovat monin paikoin esitetyt direktiivit eli käsky- ja kehotuslauseet sekä erilaiset kysymykset, joihin palaan edempänä tätä analyysiä alaluvuissa 4.6 ja 4.7.

Suurin osa kappaleiden puhuttelusta tapahtuu 2. persoonan pronomien *sinä* tai *te* avulla, ja tämä on tietysti vain loogista, kun kyseessä on yleisesti ihmisille suunnattu musiikkikappale. Puhuttelun tärkein affektiivinen olemus onkin kappaleen suuntaaminen nimenomaan halutulle vastaanottajalle ja täten myös tavallaan tämän sitouttaminen kuuntelemaan ja ymmärtämään. Esimerkiksi direktiivit ilmenevät paljon vaikuttavampina, kun puhuttelu on suoraa.

Puhuttelu affektiivisena keinona on varsin voimakas tapa saada kappaleen sanoma säväyttämään erityisesti kuulijaa. Siinä missä muut kenellekään suuntaamattomat lauseet ja lausumat voivat kuulijasta vaikuttaa ”sanahelinälle”, on itselle suunnattu sanoma helpompi kuulijan ottaa vakavasti. Puhuttelu myös suuntaa puhujan asenteiden ja mielipiteiden ilmaisun selkeästi jotain kohti. Voidaan myös ajatella, että sanoma on näin ollen niin tärkeä, että sillä tulee puhujan mielestä olla kuulija.

Maailmanlopun kappaleessa *Ohjukset* (Hardcore ’013, 2013) kuulijan puhuttelua käytetään runsaasti:

- (21) OHJUKSET // SÄ HERÄSIT SIREENIIN KESKELLÄ YÖTÄ // TAJUSIT
 SEN HETI NYT ON TOSI KYSEESSÄ // LÄHDIT ETSIMÄÄN SUOJAA
 RAKKAILLESI // KATSOIT TAIVAALLE // ET EHDII AJOISSA
 EI TURVAA EI PELASTUSTA
 KUN OHJUKSET HALKOO TAIVASTA
 EI TURVAA EI PELASTUSTA
 NYT KAIKKI ON LOPUSSA
 KAAOS VALLITSEE KADUILLA
 SEKASORTOA TUHON PARTAALLA
 KAAOS VALLITSEE KADUILLA
 KOKO KAUPUNKI LIEKKIMERENÄ
 KUKAAN EI PELASTU // KUKAAN EI SELVIÄ // ME KAIKKI OLLAAN
 TUOMITTUJA // ME KAIKKI OLLAAN TUOMITTUJA KUOLEMAAN (Maailmanloppu, Ohjukset, 2013)

Tässä esimerkissä 21 puhuttelu tuo kuvaillun tilanteen kuulijaa lähemmäs ja tunteen tasolla helpommin ymmärrettäväksi ja koettavaksi. Puhuttelu saa kuulijan kuvittelemaan, millaista olisi herätä sireeniin yöllä ja yrittää löytää suojaa samalla tietäen, ettei välttämättä selviydy. Puhuttelu tässä välittää tunnetta suoraan kuulijalle, ja näin sanoma ilmenee voimakkaampana. Lopussa oleva monikon 1. persoonan *me* käyttö tuo kuulijan myös lähemmäksi puhujaa, he ovat samalla viivalla ja samassa tilanteessa. Puhuja ei ole mitenkään sen ihmeempi kuin puhuteltavakaan. Sinutteleamalla puhujan voidaan nähdä ilmentävän, että hän välittää vastaanottajasta. Toisaalta lopun *me*-pronomini ilmentää puhujan asennetta, että hän ja vastaanottaja ovat samanarvoisia, samalla tasolla. Puhuttelulla siis välitetään ja arvostetaan, ja toisaalta *me* tuo osapuolet yhteen.

Joskus puhuttelu ja sinuttelu voi kuulijan sijaan olla enemmänkin suunnattu jollekin kritiikin kohteena olevalle taholle. Esimerkiksi Ydinperhe sanoo kappaleessa *Jeesustelevat porsaas* (2018):

- (22) Mä en oo koskaan ollut mikään streitti, mut jotkut
 narkkareiden jeesustelut ei vois vähempää
 kiinnostaa, nuoret työkyvyttömyyseläkeläiset puhuu
 politiikkaa. Omasta välinpitämättömyydestä vaatii
 yleistä lakia, kymppitonni ulosotossa eikä millään
 ole mitään väliä. Kaikki paskaks mikä ei ole omaa,
 kustaan omaan pesään, vaahtoomisen takana ei ole
 kuin se oma vitun etu. **Sano mun sanoneen** et 5 vuotta
 ja nää jätkät on Inexillä keräilijöinä. Ja sit ne on
 ihan hiljaa.

Jeesustelevat porsaas. Kato peiliin kun saarnaat
 [...] (Ydinperhe, Jeesustelevat porsaas, 2018)

Tässä esimerkissä 22 kappaletta kuuntelevaa ihmistä tuskin pidetään *jeesustelevana porsaana*, jonka tulisi *katsoa peiliin*, vaan kehotus on suunnattu taholle, josta kappaleessa puhutaan ja jota kritisoidaan. Hypoteettisesti tämä kritisoitava taho voi tietysti kuulla kappaleen ja tulla näin puhutelluksi,

mutta ennemminkin tässä on kyseessä tyyli, jolla ilmaistaan, miten ja mitä haluttaisiin sanoa kritisoidtavalle taholle.

Kun *kato peiliin* on suunnattu kritiikin kohteelle, on *sano mun sanoneen* suunnattu enemmän kuulijalle. Toisaalta kyseessä on myös vakiintunut ilmaus siitä, että puhuja on varma olevansa oikeassa. Kappaleen sanoitukset ovat enemmänkin yksinpuhelua ja ääneen ajattelua, jonka kappaleen kuuntelija kuulee ja jota hän pääsee todistamaan.

Puhuttelu *kato peiliin* kuvaa sitä, mitä näille *jeesusteleville porsaille* haluttaisiin sanoa. *Jeesustelevat porsaat* toimii myös itsessään puhutteluilmauksena. Isosävin ja Lappalaisen (2015: 12) mukaan myös loukkaavia nimityksiä voi käyttää puhutteluilmauksina. Tässä toteutuu ensin puhutteluilmaus *jeesustelevat porsaat* ja sen jälkeen direktiivi *kato peiliin kun saarnaat*. Mielenkiintoisesti *jeesustelevat porsaat* on monikollinen muoto ja perässä seuraa yksikkömuotoinen käsky. Monikollinen muoto ottaa huomioon kaikki, keitä käsky koskee, mutta yksikkömuotoinen käsky vahvistaa käskyn sanomaa. Tässä puhuttelu *jeesustelevat porsaat* on loukkaavassa ja arvostelevassa asemassa.

Hieman samalla tavalla Harhat sinuttelee kritiikin kohteena olevaa tahoja kappaleessa *Käskyjä ja uhkauksia* (2018):

(23) Luotit valheen voimaan
 Vallan kahvaan päästäksesi
 Rakensit vihan varaan
 Valloilleen laskit perkeleen
 Mikään ei ole liikaa
 Kun kansa maksaa hintaa kovaa
 Säälimätön ja ahne
 Tavoitteet tullaan saavuttamaan

Käskyjä ja uhkauksia!!

Tilanne karkaa
 Käsistäsi, läpi sormien
 Et tätä petoa
 Pysty enää hallitsemaan (Harhat, Käskyjä ja uhkauksia, 2018)

Tässä esimerkissä 23 voidaan huomata, että puhuteltavana on kuulijan sijaan jonkinlainen johtaja- tai päättäjähahmo. Puhuttelu ilmenee vain sanojen päätteillä, esimerkiksi *luotit*, *päästäksesi* ja *käsistäsi*. Tässäkin tietysti kappaleella on kuulija mutta kuulijaa ei puhutella lainkaan, vaan kuulija pääsee seuraamaan, mitä tällaiselle ilmeisen huonolle tai pahalle johtajalle halutaan sanoa. Affektiivisena keinona tämän kuvitteellisen johtajan puhuttelu toimii esimerkiksi siltä kantilta, että puhuja suuntaa tunteensa suoraan kritiikin saajaa kohti. Kappaleen kuuntelija voi joko vain seurata puhuttelua sivusta tai yhtyä puhujan esittämään näkemykseen. Jälleen tällainen suunnattu puhuttelu toimii

voimakkaampana ilmaisukeinona. Puhuttelu siis tuo kappaleeseen myös puhujan mielipiteen esille ja näin ollen toimii affektiivisuuden luoja. Puhuttelu on tässä esimerkissä 23 myös syyttävä.

Toisinaan kappaleessa voidaan myös haastaa kuulijaa, kuten Kaaos tekee kappaleessaan *Ismi* (2001 / 2006):

(24) hei, ootsä koskaan kelannut
miten paljon ihmisiä on tapettu
kaikkien ismien varjolla
jo vuosisatoja
[...] (Kaaos, *Ismi*, 2001 / 2006)

Esimerkissä 24 kuulijan puhuttelu ja kuulijalle osoitettu kysymys herättelevät kuulijaa ajattelemaan, miten paljon erilaiset aatesuunnat ovat aiheuttaneet ihmisten kuolemia. Suoraan kuulijalle kappaleen alussa esitetty kysymys esittää kappaleen ydinajatuksen jo heti ensimmäiseksi, ja samalla se kookuttaa kuulijaa kuuntelemaan, mitä sanottavaa puhujalla on kappaleessa. Kuulijalle esitetty kysymys ei jätä paljoa tulkinnan varaa, vaan siihen voi vastata kyllä tai ei. Jos kuulija ei ole aiemmin ajatellut asiaa, niin nyt hänet on haastettu sitä pohtimaan. Jälleen suora puhuttelu kohdentaa sanoman juuri kuulijalle, ja tämä lisää kappaleen sanoman painoarvoa. Sanamuoto *ootsä* implikoi, että puhuja pitää vastaanottajaa vertaisenaan.

Edellä esitellyn perusteella puhuttelun kohteena voi olla kuulija tai jokin kolmas osapuoli. Siinä missä osa puhuttelusta suuntautuu kuulijalle, on kuulijan rooli toisinaan vain seurata puhuttelua. Kuulija voi ikään kuin olla paikalla kuulemassa, mitä ja miten puhuteltavalle ehkä haluttaisiin sanoa. Joskus kuulija on sanoituksissa puhuteltavana puhuttelijan vertaisena hahmona, ja joskus taas kuulijaa haastetaan miettimään ja kuvittelemaan kappaleen sanomaa. Puhuttelulla voidaan ilmaista samantasaista mutta samoin myös loukata ja arvostella. Jokaisessa tapauksessa puhuttelu napakoittaa kappaleen sanomaa, ja toisinaan affektiivista sävyä ei kappaleeseen välttämättä edes syntyisi, jos puhuttelua ei olisi. Puhuttelu myös suuntaa kappaleen sisällön tiettyyn kohteeseen ja näin puhuttelu arvioi vastaanottajaa.

4.6 Direktiivit affektiivisena keinona

Kuten edellä jo mainitsin, löytyy puhuttelun lomassa aineistosta paljon direktiivejä. Direktiivejä esiintyy useimmilla tutkimillani levyillä. Ison Suomen Kieliopin (§ 1645) mukaan ”direktiivi on

ohjaileva lausuma, jolla käsketään, kehoitetaan, pyydetään tai neuvotaan puhuteltavaa toimimaan tai olemaan toimimatta tietyllä tavalla”. Tästä määrittelystä lähdän myös itse liikkeelle tarkastellessani affektiivisia direktiivejä tässä tutkimuksessa. Iso Suomen Kielioppi (§ 1645) myös kertoo, että lausuma voi olla direktiivi kirjoitusmuodoltaan tai kontekstista riippuen. Lauranto (2015: 3) määrittelee direktiivit lausumiksi, joilla puhuttelija kehottaa puhuteltavaa toimintaan. Koska direktiivit odottavat vastaanottajaltaan toimintaa, niitä voidaan käyttää myös affektiivisesti. Ne siis sisältävät itsessään puhujan esittämän ajatuksen, mielipiteen tai toiveen siitä, miten tulisi toimia. Samaan tapaan kuin puhuttelu direktiivit suuntaavat sanoman selvästi tiettyyn kohteeseen, jolloin sanoma voimistuu.

Kappaleiden sanoituksissa esitetään direktiivejä muun muassa kappaleen kuulijalle, kuten tässä Lapinpolthajien kappaleessa:

(25)[...]
 Idioottikin oppii varoon tulta
 Kun se pari kertaa polttaa sormensa
Pidä itsestä ja omistasi huolta
 Se mihin uskot on puollustamisen arvoista

Sota
Vastaa väkivaltaan väkivallalla
 Sota
Hakkaa natsit vittuun sun kaupungista
 [...] (Lapinpolthajat, Sota, 2013)

Esimerkissä 25 kuulijaa kehoitetaan toimintaan natsija vastaan ja toisaalta pitämään itsestään huolta. Esimerkin 25 kolme direktiivistä lausumaa ilmaisevat vahvasti puhujan mielipiteitä ja näkemyksiä natsit ja me -vastakkainasettelusta. Natsit nähdään paitsi kuulijan myös tämän rakkaiden ihmisten uhkana. Direktiivisyys myös on tässä esimerkissä 25 hyvin käskevää eikä oikeastaan jätä oikein muita vaihtoehtoja toimia. Varsinkin esimerkin viimeinen direktiivilausuma [*h*]akkaa natsit vittuun sun kaupungista on hyvin affektiivinen sanavalintojen *hakkaa* ja *vittuun* johdosta, ja toisaalta puhutaan *sun kaupungista*, eli natsit eivät puhujan mielestä sinne kuulu.

Pidä itsestä ja omistasi huolta vetoaa vahvasti kuulijan tunteisiin tämän rakkaiden ihmisten kautta. Sanomaan on helpompi samaistua, kun kuulijan miellelytymä liittyy hänen omiin läheisiin ihmisiinsä. Puhujan vahva kontrastisuus *natsien* ja puhuteltavan välillä näkyy direktiivien sanavalinnoissa. *Vastaa väkivaltaan väkivallalla* ilmentää näkemystä siitä, että tässä tapauksessa väkivalta on hyväksyttyä ja *natsit* sellainen ihmisjoukko, jota vastaan väkivaltaa voi käyttää, tosin jos *natsit* itse ensin käyttävät väkivaltaa. Tässä kontekstissa *natsit* voidaan myös tulkita väkivaltaiseksi ihmisjoukoksi joka tapauksessa ja pelkkä *natsius* jo itsessään väkivaltaiseksi tapahtumaksi. Kappaleen

kuulijan ja *natsien* välille siis luodaan selvä ero, ja puhuja pitää oikeastaan itsestään selvänä sitä, ettei kappaleen kuulija samaistu millään muotoa natseihin, vaan näkee nämä muutenkin vihollisina. Tämä voidaan päätellä ottaen huomioon tekstin genre hardcore punk -sanoituksina.

Siinä missä edellisessä esimerkissä 25 puhuteltiin direktiivein kuulijaa, on Pyhäkoulun kappaleen *Krapula* (1987 / 2021) direktiivien vastaanottajaksi tulkittavissa jonkinlainen kappaleen sisäinen kuvitteellinen puhuttelun kohde:

(26) AAMULLA HERÄÄT KRAPULASSA
 PESET PASKAISET HAMPAASI
 EI MITÄÄN JÄRKEÄ ELÄMÄSSÄ
TAPA ITTES, OOT HELVETISSÄ
 MITÄ JÄRKEE OLLA TÄÄLLÄ?
 MILLÄÄN EI OO TARKOITUSTA
LÖYDÄ ITTES PIKKU PASKA
ÄLÄ NUOLE PERSEITÄ

RYÖMIT ETEENPÄIN
 PÄIN VAPAUTUSTA (Pyhäkoulu, Krapula, 1987 / 2021)

Esimerkissä 26 kappaleen direktiivit *tapa ittes*, *löydä ittes pikku paska* ja *älä nuole perseitä* ovat tulkittavissa joko puhujan arvosteluksi kappaleen päähenkilöä kohtaan tai kappaleen sisäisen henkilön itselleen sanomiksi asioiksi. Jokainen kolmesta direktiivistä on myös sanavalinnoiltaan affektiivisesti latautunut. Mikäli direktiivit tulkitaan kappaleen puhujan kappaleen sisäiselle henkilölle esittämiksi, ovat ne sävyiltään hyvin tuomitsevia ja halventavia. Tätä halventavuutta ilmentää myös puhuttelulausuma *pikku paska*. *Tapa ittes* on sisällöltään hyvin ääripäässä oleva direktiivi, jonka voidaan nähdä sanovan samaa kuin ”sinulla ei ole mitään väliä”. Affektiivisuudeltaan se siis ilmentää vastaanottajan tyhjänpäiväisyyttä tai jopa hänen olemassaolonsa negatiivisuutta. *Löydä ittes pikku paska // Älä nuole perseitä* taas puolestaan ilmentää puhujan pitävän vastaanottajaa hukassa olevana, jonka tulisi muuttaa käytöstään yleisesti kunniakkaammaksi. Direktiivien sävy on hyvin väheksyvä, ja myös sanavalinnat ilmentävät sitä näissä direktiivilausumissa. Puhuttelijan mielipide direktiivien vastaanottajasta tulee hyvin selväksi; hän on arvoton, tuomittava ja tyystin paheksuttava.

Mikäli esimerkin 26 direktiivit taas mielletään kappaleen henkilön itselleen sanomiksi pääsisäisiksi puheiksi, on selvää, ettei hän juurikaan arvosta itseänsä. *Tapa ittes, oot helvetissä* kuvastaa henkilön turhautumista itseensä ja elämäänsä sekä ajatusta siitä, että hänen elämänsä ei ole elämisen arvoista vaan oikeastaan pelkkää tuskaa. *Löydä ittes pikku paska // Älä nuole perseitä* kertoo puhujan pettymyksestä itseään ja tekemiään valintoja kohtaan. Toisaalta *älä nuole perseitä* myös sisältää ajatuksen, jonka mukaan muiden mielistely on henkilöä alentavaa, ja hän pystyisi parempaan. Joka

tapauksessa kappaleen direktiivit ilmentävät vahvasti näkemyksiä ja asenteita kyseessä olevaa henkilöä kohtaan, olivat ne sitten henkilön itsensä tai jonkun muun sanomia.

Edellä esitettyjen esimerkkien perusteella kappaleen kuulijalle tai kappaleen sisäiselle henkilölle voidaan siis esittää direktiivejä. Seuraavassa esimerkissä direktiivit on suunnattu maailmalle yleensä:

(27) ei ole kiire
ei kiirettä tänään
ei kiirettä huomenna
mun aika ei ole rahaa

yhteiskunnassa
voittajien ja häviäjien
jatkuva kilpailu
liian rankkaa

c: **pysähdy maailma/** laitan kepin rattaisiin
rauhoitu hetkeksi/ ei jatkuvaa juoksua

kaikki tavoitteet
jatkuvasta kasvusta
muka turvattu tulevaisuus
eihän siinä ole mitään järkeä (Kaaos, Pysähdy maailma, 2001 / 2006)

Esimerkissä 27 kuvataan ensiksi maailmassa ja yhteiskunnassa vallitsevaa kiirettä ja jatkuvaa kasvua ja kilpailua, mikä nähdään järjettömänä ja kestäättömänä asiana. Ikään kuin ratkaisuksi tähän ongelmaan esitetään direktiivit *pysähdy maailma* ja *rauhoitu hetkeksi*. Myös lausuma *ei jatkuvaa juoksua* voidaan tulkita kieltäväksi direktiiviksi tässä kontekstissa. Direktiivit sisältävät ajatuksen siitä, miten puhujan mielestä maailman ja yhteiskunnan tulisi toimia. Samalla niistä välittyy tietysti myös vastareaktio kappaleessa kuvailulle jatkuvalle kiireelle ja maailman nopeatempoisuudelle. Direktiiveistä voi huomata turhautumisen maailman menoa kohtaan. Ne myös välittävät näkemyksen siitä, että pysähtyminen ja rauhoittuminen tekisi hyvää, mikä ajatuksena taistelee kappaleessakin esiteltyjä tehokkuuden, kasvun ja kilpailun arvoja vastaan. Koko maailmalle huudettu direktiivi koskee toisaalta kaikkia, mutta ei kohdistu erityisesti kehenkään. Kappaleen kontekstin perusteella vastaanottajaksi voisi tulkita abstraktin yhteiskunnan tai systeemin, jonka vauhti on liikaa yksilölle.

Toisinaan koko kappale on tulkittavissa kontekstissaan direktiiviksi, vaikka kappaleesta löytyykin vain yksittäisiä suoria direktiivilausumia:

(28) Pitää olla pikkasen kylmä, koulussa tai kotona.
Pikkasen kylmä ja pikkasen kova. Pärjätä omillaan
vähän niinku Vilja, ja ruikuttamisen sijaan olla
välillä hiljaa. Mut jengi on ihan vitun tunteiden

viemää, joka vitun välissä pitää huomioo ruinaa.
Mut ei kaikki aina liity suhun. Matelija. Vitun
itkupilli.

Pitää olla pikkasen kylmä. Viilee, viilempi, kylmä!
Pitää olla pikkasen kylmä.

Opettele käsittelemään asioitas, ei täydy aina
kaataa paskaa toisten niskaan. Vitun kiva jotain
aikuista paapoo. Ei, ei se riitä et on viilee, pitää
olla, pitää olla pikkasen kylmä.

Tiukka linja – viileesti vaan pää kii, jos ei oo
sanottavaa. Meitkään on turha toivoo näkevänsä
sönkkäämässä mitään vitun paskaa koskaan!

Pitää olla pikkasen kylmä. (Ydinperhe, Kylmä, 2018)

Tässä esimerkissä 28 koko kappaleen sanoma on käsky lopettaa turha valittaminen. Hyvin usein hardcore punk -kappaleiden sanoitukset ottavat kantaa siihen, mitä pitäisi tai ei pitäisi tehdä, ja siten ne voidaan kokonaisuutena nähdä direktiivisinä. Tässä kuitenkin koko kappale rakentuu sille, miten ”itkupillien” tulisi toimia, ja direktiivisyys näin kohdistuu tiettyyn kohteeseen. Kuten edellä totean ovat direktiivit tietysti jo perusolemukseltaan affektiivisia, sillä ne itsessään sisältävät mielipiteen siitä, mitä pitää tai ei pidä tehdä. Tässäkin direktiivisyys jämäköittää sanomaa ja tuo puhujan mielipiteen tiiviimmin esille. Kappale puhuttelee ärsytystä aiheuttavia ihmisiä suoraan. Sinänsä kappale ei erottele, ketkä valittavat turhaa ja ketkä eivät, vaan direktiivisyys tavallaan saa kuulijan miettimään myös omaa toimintaansa, koskeeko aihe häntä vai ei. Jotkin lausumat kappaleessa, kuten *[o]pettele käsittelemään asioitas, ei täydy aina kaataa paskaa toisten niskaan* ilmentävät väheksyntää ja turhautumista direktiivin vastaanottajaa kohtaan.

Yleisesti direktiivien affektiivisesta käytöstä hardcore punk -sanoituksissa voidaan todeta, että ne saavat puhujan mielipiteen jämäkästi ja tiiviisti esille. Direktiivit ovat osin samaa ilmiötä puhutellun kanssa, sillä nämä molemmat keinot suuntaavat sanoman jollekin tietylle taholle, jolloin sen vaikuttavuus voimistuu. Sanoitusten direktiivit arvottavat direktiivilauseen sisältämän käskyn kohdetta. Joskus sanoituksissa käsketään jotakuta, jolloin käskyn kohdetta samalla arvotetaan. Joskus jotakuta käsketään tekemään kolmannelle taholle jotain, jolloin kolmatta tahoa arvotetaan. Direktiivit itsessään jo sisältävät näkemyksen oikeasta ja väärästä sekä hyvästä ja huonosta toimintatavasta, joten niiden affektiivisuus on tavallaan itsestään selvää. Direktiivilausumilla ilmaistaan sanoituksissa mielipide paitsi siitä, miten tulisi toimia, myös direktiivilausuman kohteesta.

4.7 Retoriset kysymykset affektiivisena keinona

Aineistossa esiintyi interrogatiivilausumia eli kysymyslausumia lähes jokaisen tutkimani bändin kappaleissa. Erityisesti nähtävillä oli retorisia kysymyksiä. Retorinen kysymys on Ison Suomen Kieliopin (§ 1705) mukaan kysymys, ”johon ei odoteta niinkään vastausta kuin samanmielisyyden osoitusta”. Toisin sanoen retorinen kysymys on kysymysmuotoinen toteamus, johon vastaanottajan oletetaan yhtyvän. Affektiivisuuden näkökulmasta retorinen kysymys siis ilmaisee jotain näkemystä, jonka oletetaan olevan jaettu. Aineistona musiikkikappaleiden sanoitusten kysymykset voidaan tulkita kaikki retoriseksi kysymyksiksi, koska niihin ei voida saada vastausta median muodon takia. Ison Suomen Kieliopin (§ 1706) mukaan retorinen kysymys voi olla paitsi kysyvä myös syyttävä. Tämäkin ilmiö on aineistossa havaittavissa. Miettinen toteaa pro gradussaan *Affektiiviset ilmaisimet ja tunteisiin vetoaminen yläkoulun 8. ja 9. luokkalaisten nuorten kirjoittamissa teksteissä* (2007: 48) Hakulisen ja Karlssonin (1979) sanoin retoristen kysymysten voivan ilmentää puhujan asenteita puheena olevaa aihetta kohtaan. Lisäksi Miettinen (2007: 48) tuo esille sen, että kysymys esitettynä kielenkäyttökontekstissa, jossa vastaanottajalta ei voida saada vastausta, herättelee vastaanottajaa ajattelemaan asiaa.

(29) hei, ootsä koskaan kelannut
miten paljon ihmisiä on tapettu
kaikkien ismien varjolla
jo vuosisatoja
[...] (Kaaos, Ismit, 2001 / 2006)

Tässä esimerkissä 29 lausuman ja koko kappaleen aloittaa kysymysilmaus *hei, ootsä koskaan kelannut*, joka herättää ja haastaa vastaanottajaa ajattelemaan seuraavaksi kappaleessa esitettäviä asioita. Esimerkissä 29 esillä on kappaleen ensimmäinen säkeistö, joka on kokonaisuudessaan yksi kysymys. Kysymys esittää näkemyksen erilaisten aatteiden aiheuttamista kuolemista ajansaatossa, ja retorisena kysymyksenä vastaanottajan odotetaan yhtyvän tähän näkemykseen erilaisten aatteiden vaarallisuudesta. Kysymys siis olettaa ja samalla haastaa vastaanottajan olemaan samaa mieltä. Vaikka vastaanottaja ei olisi asiaa koskaan ennen ajatellut, niin kysymys *ootsä koskaan kelannut* varmistaa sen, että nyt vastaanottaja ajattelee asiaa.

Seuraavaan esimerkkiin 30 on kirjattu melkein koko kappaleen sanoitukset. Tästä voidaan nähdä, että yhden kappaleen lähes koko sanoitukset voidaan tulkita kysymykseksi:

(30) MINNE KÄY TIES
JUOPUNUT JOUTOMIES
PUISTOON GAMBINAA NAUTTIMAAN

VAI SOSSUSTA RAHAA HAKEMAAN
 ELÄKELÄINEN KIRVESMIES
 TAAS JUOPUNUT KEN TIES
 [...] (Rytmihäiriö, Juopuneet joutomiehet, 1991)

Esimerkin 30 tapauksessa, ja Rytmihäiriön tuotanto muutenkin huomioon ottaen, maalailaan romantisoitua kuvaa alkoholin ja erityisesti Gambinan juomisesta. Gambinan juominen esitetään hyvänä ja tavoiteltavana asiana, ja tässä retorinen kysymys toimii tyylikeinona, jonka avulla kappaleen sanomaan saadaan runollisuutta. Samalla sanoitusten humoristisuus osittain luodaan käyttäen vahvaa kontrastia runollisuuden ja Gambinaa juovien *joutomiesten* välillä. Sanoituksissa näkyy puhujan asenne alkoholin juomista kohtaan positiivisena asiana. Retoristen kysymysten aikaansaama runollisuus tuo esille tätä asennoitumista, ja erityisesti tämä näkyy sanavalinnoissa kuten *kenties*, jota käytetään useimmiten tyylikeinona erilaisissa kaunokirjallisissa teoksissa. *Kenties* myös luo lausumaansa kysymyksellisyyttä. Arvuuttelu *joutomiehen* matkan päämäärästä ja juopumuksen tilasta ei oikeastaan odota vastaanottajalta edes samanmielisyyttä vaan on enemmänkin puhujan omaa runollista pohdiskelua, joka maalaa rappioromanttista kuvaa alkoholin liikakulutuksesta.

Huomioitavaa toki on, että Rytmihäiriön koko konseptiin kuuluu Gambinan juomisen romantisointi, joka on oleellinen osa bändin imagoa. Lähestulkoon jokainen bändin kappale käsittelee humalaa erilaisissa muodoissa, mikä on myös osa mustaa huumoria, jota bändi viljelee. Kappaleiden puhujana voidaan usein nähdä jonkinlainen kappaleen sisäinen kertoja, joka ihannoii ja romantisoi näitä aiheita, mutta toisaalta huumorin takaa löytyy myös kritiikkiä tällaista kohtaan. Tämä selittää osaltaan esimerkin 30 retorisia kysymyksiä ja sitä, miksi ja miten ne runollisuutta ja puhujan arvo maailmaa kappaleessa esiin tuovat.

Toisinaan kappaleen sanoitusten iskevyyttä voidaan luoda kysymyksellä, johon puhuja vastaa itse kappaleen lopussa. Seuraavassa esimerkissä saman kysymyksen toistamisella ja siihen itse vastaamalla tuodaan hyvin selvästi esille, mitä mieltä puhuja on suurvalloista kuten Venäjä, Kiina ja USA:

(31) Mitä tarjoo?
 Mitä tarjoo?
 Mitä tarjoaa?
 Venäjä ja Kiina sekä USA

Raakaa voimapolitiikkaa! (Raygun, Voimapolitiikkaa, 2013)

Esimerkissä 31 on esitettyä koko kappaleen sanat. Kappale siis alkaa kysymyksellä ja päättyy vastaukseen. Nähtävissä on selvästi puhujan mielipide, että suurvallat tarjoavat ainoastaan

voimapolitiikkaa, millä viitataan erilaisiin konflikteihin ja sotiin. Kysymyksen toistaminen alussa on tehokeino, ja samalla se herättää vastaanottajan kappaleeseen. Kun puhuja sitten vastaa itse kysymykseen, myös vastaanottaja voi yhtyä tähän näkemykseen. Vaikka *Mitä tarjoaa? // Venäjä ja Kiina sekä USA* on retorinen kysymys, siihen myös vastataan puhujan toimesta [r]aakaa voimapolitiikkaa! Esimerkissä 31 kysymykset voidaan tulkita retorisiksi jo käyttökontekstin perusteella, mutta se, että puhuja vastaa kysymykseen itse, tuo vastaanottajalle halutun vastauksen valmiina. Koska retorinen kysymys jo itsessään odottaa samanmielisyyttä, tarjotaan tässä myös vastaus samanmielisyyden odotuksella. Tällainen hyvin tiivistetty ilmaus ei jätä vastaanottajalle oikein mitään tulkinnan varaa, vaan puhuja ilmaisee yksinkertaisesti näkemyksensä suurvalloista.

Syyttäviä retorisia kysymyksiä käytetään myös affektiivisena keinona sanoituksissa. Seuraavassa esimerkissä 32 on myös näkyvillä lähes koko kappaleen koostuminen pelkistä kysymyksistä:

(32) MIKÄ VITUN MEININKI
MIKÄ ON VIALLA
MIKÄ NÄITÄ VAIVAA
VITTU ETTÄ VITUTTAA

PATRIOOTIT KIRJASTOSSA
NATSITKO OPPI LUKEMAAN?
[...] (Yhteiskunnan ystävät?, Lapo natsi vittuun, 2013)

Esimerkin 32 kappaleen kolme ensimmäistä kysymystä *mikä vitun meininki, mikä on vialla* ja *mikä näitä vaivaa* ovat kaikki sävyiltään syyttäviä kysymyksiä. Ison Suomen Kieliopin (§ 1713) mukaan hakukysymyksessä esiintyvä voimasana, hämmästely, ihastelu tai syytös viittaavat retorisiin kysymyksiin. Nämä esimerkin 32 kolme ensimmäistä kysymysilmausta hämmästelevät ympärillä olevia ihmisiä ja heidän toimintaansa. Samalla näistä kysymyslauseista on nähtävissä puhujan negatiivinen asenne heitä kohtaan. Tätä asennetta luodaan myös kirosanalla sekä sanavalinnoilla *vialla* ja *vaivaa*. Nämä ilmaisevat, että toimintatavassa ja muissa ihmisissä on tosiaan vika tai vaiva, eli heidän toimintansa olisi jotenkin korjattavaa tai parannettavaa. Retorisina kysymyksinä nämä odottavat myös samanmielisyyttä.

Kysymyksessä *natsitko oppi lukemaan?* on kyseessä lausekekysymys, sillä liitepartikkeli *-ko* liittyy muuhun kuin finiittiverbiin (VISK § 1689). Tällaiseen kysymykseen voisi vastata joko kyllä tai ei mutta retorisenä kysymyksenä se voidaan tulkita epäileväksi tai vähätteleväksi. Kysymyslausema ilmentää puhujan asennetta natseja ja patriootteja kohtaan sekä vihjaa, etteivät nämä ihmiset ehkä osaisi lukea, tai ainakin se olisi ihmettelemisen arvoinen asia. Tämä kysymys siis hämmästelee pilkallisesti, ja on tarkoitettu lähinnä loukkaamaan.

Retorisilla kysymyksillä arvotetaan asioita sanoituksissa. Niillä ilmaistaan mielipiteitä, ja näiden mielipiteiden odotetaan olevan jaettuja. Mielipide voidaan myös kohdistaa tiettyyn kohteeseen. Tyylikeinona sanoituksissa retorisilla kysymyksillä luotiin muun muassa humoristisuutta ja maalaillevuutta mutta toisaalta myös kritiikkiä. Retorisen kysymyksen esittäminen ja siihen itse vastaaminen tuo hyvin yksinkertaistetusti esille puhujan mielipiteen, jonka retorisuuden takia odotetaan olevan jaettu. Retorisilla kysymyksillä myös hämmästellään, syytetään, arvostellaan ja vähätellään kappaleiden sanoituksissa. Tutkimassani aineistossa retoriset kysymykset eivät niinkään kysy tai edes hämmästele asioita, vaan niistä kaikista on luettavissa selviä asenteita puheenaihetta kohtaan. Retoristen kysymysten voidaan tavallaan nähdä ilmentävän asenteita piilotetusti tai pehmentävästi, kysymyseen verhottuna.

5 LOPUKSI

Tutkimastani aineistosta löytyi runsaasti affektiivisia keinoja tekstin eri tasoilta. Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että suomalaisessa hardcore punkissa käytetään rikkaasti erilaisia affektiivisia keinoja ja niillä saavutetaan monia erilaisia tavoitteita. Funktioiltaan nämä affektiiviset keinot ovat hyvin moninaisia, ja esimerkiksi niillä voidaan saada kappaleen kuulija samaistumaan ilmaistuun mielipiteeseen. Toisaalta affektiivisillä keinoilla myös luodaan vastakkainasetteluja sekä vertailuja ja myös kuulijaa voidaan arvottaa affektiivisten keinojen avulla. Vaikka erilaisten negatiivisten asenteiden esille tuominen korostui aineistosta, myös yhdenvertaisuutta ja samaistuttavuutta luotiin affektiivisillä keinoilla.

Eri affektiivisillä keinoilla voi myös olla samoja funktioita. Sanoituksissa esimerkiksi yhteisen näkemyksen odotusta, huumoria, arvottamista ja vertailua luotiin monilla erilaisilla affektiivisillä keinoilla. Nämä funktiot, joita toteuttavat useammat eri affektiiviset keinot, vaikuttaisivat olevan tutkimassani aineistossa myös keskeisiä sanoitusten tavoitteita ja funktioita. Tätä kuvastaa jo se, että näihin tavoitteisiin pyrittiin useammilla kielen keinoilla eri tekstitasoilla lähes jokaisella tutkimallani levyllä.

Siinä missä aineistosta on tunnistettavissa eri affektiivisten keinojen jakamia funktioita, ovat myös affektiiviset keinot itsessään päällekkäisiä. Monin paikoin tässä tutkimuksessa samaa esimerkiksi saattoi käyttää kuvaamaan useampaa eri affektiivista keinoa. Esimerkiksi lauseessa [*e*]thän halua venettä heiluttaa? (Abnormi, Hiljaisuus on kultaa, 2013) toteutuvat *-hAn* -sävyartikkelin sekä fraeologian käyttö, puhuttelu ja retorinen kysymys. Yhdestä lausumasta pystyy siis löytämään useita affektiivisia keinoja, ja tämä on aineiston perusteella suomalaisessa hardcore punkissa myös melko tavanomaista. Toki sanoituksissa esiintyy myös yksittäisiä affektiivisia keinoja, joissa päällekkäisyyttä ei ole.

Jotkin affektiiviset keinot tutkimassani aineistossa ovat enemmän tietyn bändin käyttämiä keinoja. Esimerkiksi kirosanoja kirjoitetuissa sanoituksissa esiintyi eniten Ydinperheen kappaleissa. Partitiivista kuvailua ilmeni laajasti tutkimassani aineistossa, mutta Kaaoksen *Totaalinen kaaos EP*:llä (1982 / 2013) tätä keinoa käytetään keskivertoa runsaammin lähes joka kappaleessa. Tutkimuksessa tärkeää olikin ottaa huomioon tarkempaan tarkasteluun valittavien affektiivisten keinojen yleisyys koko aineistossa. Määrällisesti jotain affektiivista keinoa saattoi esiintyä aineistossa paljon, mutta tarkempi analyysi osoitti yhden bändin tai levyn olevan ylliedustettuna keinon käytössä.

Tästä aineistosta olisi voinut poimia tarkasteluun muitakin hiukan vähemmän käytettyjä affektiivisiä keinoja. Esimerkiksi affektiivisesti latautuneet sanat olisivat hyvä jatkotutkimuskohde. Toisaalta olisi myös mielenkiintoista kerätä aineistoon lisää levytyksiä ja tarkastella näistä affektiivisten keinojen käyttöä, levyjä kuitenkin on Suomessa julkaistu todella suuri määrä. Levytyksiltä voisi tarkastella myös affektiivisten keinojen kautta esimerkiksi suomalaisen hardcore punkin diskurssia ja siihen sisäänrakennettua arververkkkoa. Affektiiviset keinot myös piirtävät kuvaa odotetuista genren sisäisistä arvoista ja asenteista sekä siitä, keitä hardcore punkin ryhmään kuuluu ja mitkä ryhmät ovat esimerkiksi hardcore punkin vasta- tai rinnakkaisryhmiä. Esimerkiksi *me ja muut* -diskurssin tutkiminen aineistosta voisi olla kiinnostavaa. Vaikka näitä genren sisäänrakennettuja ominaisuuksia voi tutkia monista eri kielenilmiöistä, ovat affektiiviset keinot yksi hedelmällinen lähestymistapa tähän. Affektiivisuus kuitenkin ilmentää puhujan asenteita, mielipiteitä ja arvoja, ja nämä voivat olla myös hyvin tiedostamattomasti osa genreä ja sen tyypillistä ilmaisua. Mielenkiintoista olisi laajentaa affektiivisuuden tutkimus myös kappaleiden esitystyylisiin ja esimerkiksi prosodiaan. Hardcore punkin affektiivisuutta ja sanoituksia yleensä kannattaa joka tapauksessa tutkia lisää, sillä ne ovat kielellisiltä keinoiltaan todella monipuolinen ja kiinnostava tutkimuskohde.

LÄHTEET

- AHONEN, PIIA 2019: *Affektisuuden kielelliset ilmaisukeinot ja parisuhteen ylläpitäminen sota-ajan kirjeenvaihdossa*. Tampereen yliopisto. Pro gradu.
- HEIKKINEN, VESA 2020: *Tekstianalyysi: miksi kielellisillä valinnoilla on merkitystä?* Helsinki. Gaudamus. luku 1.5 ja 1.6.
- HELLE, ANNA – HOLLSTEN, ANNA 2016: Tunnetko kirjallisuutta? – Anna Helle & Anna Hollsten (toim.), *Tunteita ja tunteuksia suomalaisessa kirjallisuudessa*. s. 7, 14–15, 20. Helsinki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- INKINEN, JUHA-PEKKA 2009: Mikä saa sen surisemaan? – Katariina Etholén (toim.), *Punk on kuollut, eläköön hardcore* s. 9. Helsinki. Like Kustannus.
- ISOSÄVI, JOHANNA – LAPPALAINEN, HANNA 2015: Johdanto – Johanna Isosävi & Hanna Lappalainen (toim.), *Saako sinutella vai täytyykö teititellä? – Tutkimuksia eurooppalaisten kielten puhutelukäytännöistä*. s. 11–12. Helsinki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KALLIOKOSKI, JYRKI 1995: Johdanto. – Jyrki Kalliokoski (toim.), *Teksti ja ideologia. Kirjoituksia kielestä ja vallasta julkisessa kielenkäytössä*. s. 8. Helsinki. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- KIELITOIMISTON SANAKIRJA hakusana *affekti*. Verkkoersio, viitattu 26.10.2022. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/affekti?searchMode=all>.
- KIELITOIMISTON SANAKIRJA hakusana *affektinen*. Verkkoersio, viitattu 26.10.2022. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/affektiivinen?searchMode=all>.
- KIELITOIMISTON SANAKIRJA hakusana *lähiluku*. Verkkoersio, viitattu 2.11.2022. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/l%C3%A4hiluku?searchMode=all>.
- KORHONEN, JARMO 2018: *Fraseologia – kiinteiden sanayhtymien tutkimus*. Helsinki. Oy Finn Lectura Ab. s. 13–14, 41, 114–115, 130, 160–161, 186.
- LAAMANEN, SUSANNA 2017: ”Tuhansien laulujen maa” – Maisema ja identiteetti 1980- ja 1990-lukujen suomenkielisessä rocklyriikassa. *J@rgonia* 15 (30). s. 127. http://jargonia.fi/wp-content/uploads/2017/12/1_Jargonia_30_artikkeli_Laamanen.pdf.
- LAHTINEN, TONI & LEHTIMÄKI, MARKKU 2012: *Ääniä äänien takaa: tulkintoja rock-lyriikasta*. Tampere. Tampere University Press. s. 17, 23, 26.
- LAURANTO, YRJÖ 2015: *Direktiivisyyden rajoja: Suomen kielen vaihtokauppsyntaksia*. Helsinki. Helsingin yliopisto. s. 3

- LUSA, TEIJO-KALEVI 2009: Hardcore punk lopun ajan ilmiönä – Katariina Etholén (toim.), *Punk on kuollut, eläköön hardcore*. s. 134–135. Helsinki. Like Kustannus.
- MIETTINEN, MINNA 2007: *Affektiiviset ilmaisimet ja tunteisiin vetoaminen yläkoulun 8. ja 9. luokkalaisten nuorten kirjoittamissa teksteissä*. Tampereen yliopisto. Pro gradu. s. 48.
- MUSTAPARTA, EILA 1995: Juna, jolla ei ole paluuvuoroa – Ey-metaforat poliitikkojen retoriikassa. – Jyrki Kalliokoski (toim.), *Teksti ja ideologia. Kirjoituksia kielestä ja vallasta julkisessa kielenkäytössä*. s. 181. Helsinki. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- RINNE, JENNI – KAJANDER, ANNA – HAANPÄÄ, RIINA (toim.) (2020). *Affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa*. Helsinki. Suomen kansantieteilijöiden yhdistys Ethnos ry.
- RINNE, JENNI – KAJANDER, ANNA – HAANPÄÄ, RIINA 2020: Johdanto. – Jenni Rinne, Anna Kajander & Riina Haanpää (toim.), *Affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa*. s. 8–9. Helsingin. Suomen kansantieteilijöiden yhdistys Ethnos ry.
- SAASTAMOINEN, MIKA 2007: *Parasta lapsille – suomipunk 1977–1984*. Helsinki. Johnny Kniga Kustannus. s. 227.
- SALO, MARKKU 2009: Kaaokseen järjesty! – Katariina Etholén (toim.), *Punk on kuollut, eläköön hardcore* s. 69–71. Helsinki. Like Kustannus.
- TIETEEN TERMIPANKKI hakusana *lähiluku*. Verkkoversio, viitattu 2.11.2022. <https://tieteentermi-pankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:l%C3%A4hiluku>.
- VISAPÄÄ, LAURA 2013: Itsenäiset infinitiivit affektin ja empatian konstruktiona. – *Virittäjä* 117 (4) s. 526. <https://journal.fi/virittaja/article/view/9465/6738>.
- VISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJARIIITA – ALHO, IRJA 2008: *Iso suomen kielioppi verkkoversio*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos. Verkkoversio, viitattu 17.11.2022. URN:ISBN:978-952-5446-35-7. <https://scripta.kotus.fi/visk/etusivu.php>.
- YLI-VAKKURI, VALMA 1986: *Suomen kieliopillisten muotojen toissijainen käyttö*. Turku. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja. s. 308.

AINEISTOLÄHTEET

ABNORMI 2013: *Viimeiselle matkalle*. Blame The Victim.

ABNORMI 2013: *Hiljaisuus on kultaa*. Viimeiselle matkalle. Blame The Victim.

ABNORMI 2013: *Viimeiselle matkalle*. Viimeiselle matkalle. Blame The Victim.

HARDCORE '013. Abortti-13 – Lapinpolthajat – Maailmanloppu – Raygun – Terveet Kädet – Viimeinen kolonna – Yhteiskunnan ystävät? Kämäset levyt & Roku Records. 2013.

ABORTTI-13 2013: *Vaalipuheita*. Hardcore '013. Kämäset levyt & Roku Records.

LAPINPOLTHAJAT 2013: *Sota*. Hardcore '013. Kämäset levyt & Roku Records.

MAAILMANLOPPU 2013: *Ohjukset*. Hardcore '013. Kämäset levyt & Roku Records.

RAYGUN 2013: *Eläinsuojelulaulu*. Hardcore '013. Kämäset levyt & Roku Records.

RAYGUN 2013: *Voimapolitiikkaa*. Hardcore '013. Kämäset levyt & Roku Records.

RAYGUN 2013: *Yrjö*. Hardcore '013. Kämäset levyt & Roku Records.

TERVEET KÄDET 2013: *Yksi miljoonassa II*. Hardcore '013. Kämäset levyt & Roku Records.

VIIMEINEN KOLONNA 2013: *Saatanan jälkeiset*. Hardcore '013. Kämäset levyt & Roku Records.

VIIMEINEN KOLONNA 2013: *Synnit*. Hardcore '013. Kämäset levyt & Roku Records.

YHTEISKUNNAN YSTÄVÄT? 2013: *Vapaus*. Hardcore '013. Kämäset levyt & Roku Records.

YHTEISKUNNAN YSTÄVÄT? 2013: *Lapo natsi vittuun*. Hardcore '013. Kämäset levyt & Roku Records

HARHAT 2018: *Käskeyjä ja uhkauksia*. Imminent Destruction Records & Kämäset levyt.

HARHAT 2018: *Käskeyjä ja uhkauksia*. Käskeyjä ja uhkauksia. Imminent Destruction Records & Kämäset levyt.

KAAOS 1982 / 2013: *Totaalinen Kaaos EP*. Propaganda Records / Svart Records.

KAAOS 1982 / 2013: *Hyvinvoinnin toinen puoli*. Totaalinen Kaaos EP. Propaganda Records / Svart Records.

KAAOS 1983 / 2019: *Ei enää kipua ei tuskaa*. Fight Records.

KAAOS 2001 / 2006: *Ismi*. Fight Records / Assel Records.

KAAOS 2001 / 2006: *Ismi*. Ismit. Fight Records / Assel Records.

KAAOS 2001 / 2006: *Lapsi itkee*. Ismit. Fight Records / Assel Records.

KAAOS 2001 / 2006: *Pysähdy maailma*. Ismit. Fight Records / Assel Records.

PELKOTILA 2017: *Pelon ilmapiiri*. Not On Label.

PELKOTILA 2017: *Itsekkyuden diktatuuri*. Pelon ilmapiiri. Not On Label.

PYHÄKOULU 2021: *In retrospect 1984–1989*. Svart Records.

PYHÄKOULU 1987 / 2021: *Korttitalo*. Sankari EP / In retrospect 1984–1989. Pyhäkoulu Records / Svart Records.

PYHÄKOULU 1987 / 2021: *Krapula*. Pyhäkoulu / In retrospect 1984–1989. Dekadenz / Svart Records.

RIISTETYT / HOLY DOLLS 1984: *Raiskattu tulevaisuus / Raped Future*. Rock-O-Rama Records & Propaganda Records.

RIISTETYT / HOLY DOLLS 1984: *Mieletöntä väkivaltaa / Brainless violence*. Raiskattu tulevaisuus / Raped Future. Rock-O-Rama Records & Propaganda Records.

RYTMIHÄIRIÖ 1991: *Surman siipien havinaa*. Spinefarm Records.

RYTMIHÄIRIÖ 1991: *5 surmaa ja 2 tappoa*. Surman siipien havinaa. Spinefarm Records.

RYTMIHÄIRIÖ 1991: *Juopuneet joutomiehet*. Surman siipien havinaa. Spinefarm Records.

VVORSE 2018: *Ajatus vapaudesta*. Vvorse Self-released.

YDINPERHE 2018: *Älä tee mitä pitää*. Hakaniemi Hardcore.

YDINPERHE 2018: *Ilmastomuutoslaulu*. Älä tee mitä pitää. Hakaniemi Hardcore.

YDINPERHE 2018: *Jeesustelevat porsaat*. Älä tee mitä pitää. Hakaniemi Hardcore.

YDINPERHE 2018: *Kylmä*. Älä tee mitä pitää. Hakaniemi Hardcore.

YDINPERHE 2018: *Pummilla*. Älä tee mitä pitää. Hakaniemi Hardcore.

YDINPERHE 2018: *Rahat jakoon*. Älä tee mitä pitää. Hakaniemi Hardcore.

YDINPERHE 2018: *Älä tee mitä pitää*. Hakaniemi Hardcore.